

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:98

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:98 Balkongflickor och oskuldskontroller

av Amineh Kakabaveh (-)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 24 november 2020.

Stockholm den 9 november 2020

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:150

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:150 Krisstöd till handelsbolag

av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 november 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:151 Effekter på arbetslinjen av försämrat reseavdrag

av Edward Riedl (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 4 december 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 19 november 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2020/21:FPM35 En renoveringsvåg för Europa COM(2020) 662 till civilutskottet

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet: RiR 2020:22 Automatiserat beslutsfattande i statsförvaltningen – effektivt, men kontroll och uppföljning brister

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2020/21:51 till näringsutskottet

Motioner

2020/21:3768–3770 och 3774–3776 till justitieutskottet

2020/21:3773 och 3777 till miljö- och jordbruksutskottet

Svar på
interpellationer

§ 5 Svar på interpellation 2020/21:87 om remitteringen av utredningen om en långsiktigt hållbar migrationspolitik

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Herr talman! Ludvig Aspling har ställt ett antal frågor till mig om remitteringen av betänkandet *En långsiktigt hållbar migrationspolitik* (SOU 2020:54).

Ludvig Aspling undrar hur jag och regeringen arbetar med urval av remissinstanser och om jag anser att urvalet i det här fallet kommer att ge en allsidig belysning. Han undrar även hur jag och regeringen har säkerställt att lagstiftningsprocessen inte påverkas av islamister eller organisationer med kopplingar till internationell terrorism och om jag anser att valet av Sveriges muslimska råd som remissinstans är lämpligt. Därutöver frågar han hur jag och regeringen arbetar med valet av remissinstanser och hur det faktum att en organisation är avvecklad påverkar dess funktion som remissinstans.

Först och främst är det viktigt att påminna om att remissförfarandet vid beredningen av ett lagstiftningsärende är centralt för att uppfylla det beredningskrav som är reglerat i grundlagen. Remissförfarandet syftar till att förslag ska bli allsidigt belysta och konsekvenserna av dem så långt som möjligt kända på förhand. Kvaliteten på regeringens beslutsfattande ökar därmed till gagn för demokrati, rättssäkerhet och effektivitet.

Urvalet av remissinstanser görs med beaktande av de specifika frågor som behandlas i det aktuella betänkandet och genom en sedvanlig beredning inom Regeringskansliet.

När det gäller remitteringen av betänkandet *En långsiktigt hållbar migrationspolitik* är remisslistan bred. Där finns bland annat förvaltningsmyndigheter, domstolar och kommuner. Därutöver ingår ett antal organisationer som har ett stort och omfattande engagemang inom det migrationspolitiska området.

Sveriges muslimska råd har under lång tid getts tillfälle att lämna synpunkter på lagförslag, precis som många andra organisationer. Sveriges muslimska råd hade inte meddelat Regeringskansliet att man ombildats. Det säger sig självt att en organisation som inte längre finns inte heller kan lämna remissvar.

Det står dessutom var och en fritt att lämna in synpunkter inom ramen för remissförfarandet även om man inte formellt är utsedd som remissinstans. Sammantaget har regeringen säkerställt att urvalet av remissinstanser kommer att ge en allsidig belysning av de frågor som omfattas av betänkandet.

Anf. 2 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Regeringen har ju lämnat ut förslaget om ny migrationspolitik på remiss, och det är inte förslagets materiella innehåll jag tänkte att vi skulle tala om i dag utan vilka organisationer som regeringen har valt ut som remissinstanser, alltså vilka parter som regeringen tycker ska få inflytande över framtidens migrationspolitik.

I regeringens egen promemoria *Svara på remiss – hur och varför* är en av rubrikerna ”Regeringsärendena måste bli allsidigt belysta”. Frågan är då i vilken grad urvalet av remissinstanser i detta fall kan tänkas ge en sådan allsidig belysning.

Totalt sett har förslaget remitterats till 93 olika instanser. Av dessa är inte mindre än tolv stycken organisationer som öppet bedriver rent politiska kampanjer för att öppna Sveriges gränser. Det finns inte en enda organisation som förespråkar en balanserad eller restriktiv migrationspolitik. Man kan ju fråga sig var allsidigheten finns här.

Men en ännu viktigare fråga är varför regeringen valt att inhämta synpunkter från Sveriges muslimska råd. Sveriges muslimska råd som organisation är nedlagd sedan december 2019, men när den fanns fungerade den som ett av Muslimska brödraskapets skyltfönster i Sverige. Organisationen syfte var att införa separat lagstiftning för muslimer och att öppna Sveriges gränser helt för invandring från Mellanöstern för att på så sätt successivt förvandla Sverige till en muslimsk stat.

Man kan fråga sig om en organisation som vill använda migration som vapen mot Sverige är lämplig som remissinstans i det här fallet.

Ytterligare ett frågetecken i det här sammanhanget är Sveriges muslimska råds kopplingar till internationell terrorism. Som statsrådet känner till är Muslimska brödraskapet förbjudet i ett antal länder just på grund av dess kopplingar till radikala islamistiska organisationer och terrorism.

Migrationspolitiska beslut i sin tur påverkar ju möjligheten för terrororganisationer att smuggla in soldater till Sverige och Europa. Att då låta en organisation med band till internationella terrornätverk få utöva inflytande över svensk migrationslagstiftning är lite som att låta räven vakta hönorna, tycker i alla fall jag.

Jag vill därför fråga statsrådet om han anser att urvalet av remissinstanser i det här fallet kommer att ge en allsidig bild och om han ser en risk i att låta organisationer med kopplingar till internationell terrorism utöva inflytande över svensk migrationspolitik.

Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Den information vi har är att Sveriges muslimska råd inte längre finns, i alla fall inte med någon verksamhet, och man kan då självfallet inte lämna något remissvar. I och med det skulle denna debatt kunna vara avslutad, för det var grundfrågan.

Men Ludvig Aspling är ute efter något annat, vilket man förstår av hans inlägg. Det Ludvig Aspling är ute efter är att odla något slags konspirationsteori som går ut på att muslimska extremister på ett eller annat sätt påverkar svensk beredning och står i bakgrunden och styr.

Detta känner vi igen. Sverigedemokraternas föregångare, nazisterna, ägnade sig åt att odla en annan form av konspirationsteori. Nej, det är inget att skratta åt, Ludvig Aspling. Detta finns överallt på Twitter, så det är lätt att se hur denna typ av konspirationsteorier odlas – också denna att det är muslimska organisationer som står i bakgrunden. Efter att nazisterna odlade teorin om judiska konspirationer är steget inte långt till att säga att det är muslimska konspirationer som står i bakgrunden och styr. I detta fall hänger man upp det på att Sveriges muslimska råd skulle vara remissinstans.

Alla förstår att detta är rena snurren. Om Sveriges migrationspolitik skulle styras av ett slags muslimsk konspiration som syftar till ett ökat asylmottagande har den i så fall gjort ett dåligt jobb de senaste åren eftersom antalet asylsökande har minskat med 90 procent på 5 år och nu är den lägsta på 20 år.

Det finns alltså ingen logik i denna konspirationsteori. Men det är heller aldrig poängen med en konspirationsteori, utan poängen är att man alltid kan så ett frö så att någon kan börja tro att det kanske förhåller sig så.

Tror Ludvig Aspling verkligen att det står något slags organisation bakom och att den svenska regeringen i sina beredningar låter sig ledas av denna typ av extremister? Det vet jag inte om han gör. Kanske tror han inte på det alls utan sänder bara ut denna signal för att sprida misstro och så split i förhoppningen att det alltid är någon som tror på det. Alldeles oavsett är detta ett försök att påverka den svenska debatten på ett sätt som jag tycker är ganska obehagligt.

Sveriges muslimska råd har stått på remisslistorna tidigare men har som sagt inte längre någon verksamhet. Man kommer därför inte att lämna något remissvar och kommer inte på något sätt, direkt eller indirekt, att kunna påverka beredningsprocessen. Det måste bli sagt i denna debatt.

Anf. 4 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Morgan Johansson kallar det för konspirationsteorier, men jag vill påminna honom om vad hans egna myndigheter säger. Säpo pekade förra året ut islamistisk terrorism som det största hotet mot Sverige. Det faktum att organisationen Sveriges muslimska råd är ett skyltfönster för Muslimska brödraskapet kommer från en rapport från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, en av regeringens egna myndigheter. Sysslar regeringens egna myndigheter med konspirationsteorier, Morgan Johansson?

Det finns ytterligare ett skäl till att man bör vara försiktig med att låta organisationer med band till internationell terrorism utöva inflytande över migrationslagstiftningen, och det är det faktum att sådana organisationer ofta har irreguljär migration som en viktig inkomstkälla.

En rapport från Norwegian Center for Global Analysis beskriver detta på ett ganska bra sätt. Rapporten har några år på nacken, men slutsatserna är ändå relevanta: This growing business now provides what is possibly the largest and most easily accessible threat finance opportunity for both organized crime networks and armed groups to purchase arms, establish larger and more regular armies, and demand taxation.

I rapporten kan man också läsa hur terrororganisationer specifikt attackerar civila i syfte att få dessa att betala för resan till Europa. Detta är alltså en del av migrationshaveriet generellt. Det skulle de ju inte göra om det inte var så att vägen låg öppen.

Jag skulle därför säga att det finns ett visst delikatessjäv i den här situationen. Islamistiska terrornätverk har ett direkt finansiellt intresse av att behålla den svenska migrationslagstiftningen så slapp som möjligt. Att då samtidigt bjuda in sådana organisationer, vilket regeringen har gjort – i dag står ju Sveriges muslimska råd fortfarande kvar på remisslistan – innebär att man riskerar att beslut fattas i egenintresse.

Jag skulle därför vilja fråga statsrådet om han över huvud taget ser en risk i att en remissinstans med tydliga kopplingar till internationell terrorism kommer att agera i egenintresse när det bredare nätverket av terrororganisationer står att tjäna finansiellt på beslutet i fråga.

Det faktum att organisationen tekniskt sett är avvecklad stämmer, men detta verkar inte ha hindrat regeringen från att skicka ut remissen till dem. Det var tydligen ingen som orkade googla och se att organisationen inte fanns. Sedan är det precis som migrationsministern säger så att organisationen har fungerat som remissinstans tidigare i ett antal lagstiftningsärenden. Den hade precis samma bakgrund och syfte vid de tillfällena.

När det gäller att avfärda detta som konspirationsteorier: Nej, Morgan Johansson, informationen kommer i svart på vitt från ditt eget regeringskansli.

Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Ett tag trodde jag faktiskt att Ludvig Aspling själv inte tror på vad han säger utan att han tar debatten på detta sätt därför att han hoppas att någon ska börja tro på det och att han skickar ut en signal till sina eventuella stödtrupper för att kunna underbygga den typen av konspirationsteorier. Men efter att ha lyssnat på Ludvig Asplings senaste inlägg förstår jag att han verkar tro på det själv – att det finns organisationer som ägnar sig åt att via remissförfarandet i lagstiftningsberedningsprocessen försöka påverka, som kan påverka och som sitter i bakgrunden och drar i trådarna.

Jag tycker att Ludvig Aspling får ta av sig foliehatten. Det handlar alltså om en organisation som inte längre är verksam. Det har skickats ut en framställan om att de ska yttra sig i denna lagstiftningsfråga därför att de tidigare har stått på remisslistan. Nu har de ombildats – det är inte konstigare än så.

Konspirationsteorin handlar alltså inte om att vi inte tror att det finns infiltrationsförsök från islamistiska organisationer. Det är vi mycket väl medvetna om. Den konspirationsteori som Ludvig Aspling ägnar sig åt handlar om att försöka skapa en bild av att regeringen eller politiken låter sig vägledas av den typen av organisationer. Det är i grunden en konspirationsteori som Ludvig Aspling och andra från det hållet försöker odla, och den är väldigt farlig.

En följdfråga blir naturligtvis vilka organisationer som Ludvig Aspling vill ska stå med på remisslistan. En annan del av hans kritik är ju att det är för många organisationer som arbetar för ökad invandring som står med på remisslistan. Det är klart att man skulle kunna hitta några främlingsfientliga organisationer att skicka ut remissen till. Då undrar jag om Ludvig Aspling kanske har några förslag på främlingsfientliga organisationer som skulle kunna få yttra sig i stället och som vi borde ha skickat remissen till? Har han några sådana förslag? Vitt ariskt motstånd, VAM, kanske? Fast den finns väl inte längre – den har väl gått upp i Sverigedemokraterna. Eller BSS, Bevara Sverige svenskt? Den finns kanske inte heller längre – den har väl också gått upp i Sverigedemokraterna. Eller Ku Klux Klan? Men vad jag vet har de ingen avdelning i Sverige.

Min fråga till Ludvig Aspling, om han nu är missnöjd med remisslistan och vill se fler främlingsfientliga organisationer på den, är: Vilka organisationer är det som han i så fall vill ska stå med på listan? Kan han hitta några sådana?

Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Ett tydligt tecken på att statsrådet inte vågar stå för sin egen politik är att han börjar prata om nazism och Ku Klux Klan i Sveriges riksdag.

Statsrådet efterfrågade en lista på organisationer. Jag har inga främlingsfientliga sådana, men jag har fem önskemål: Sölvesborgs kommun, Staffanstorps kommun, Filipstads kommun, Konservativa förbundet och

Föreningen Heimdal. Det hade räckt för mig. Om de hade funnits med på listan hade jag varit glad och nöjd och denna debatt hade kanske inte hållits över huvud taget.

Statsrådet undrar om jag verkligen tror på vad jag säger. För tydlighets skull, Morgan Johansson, vill jag understryka att jag aldrig säger något som jag inte tror på själv. I fråga om varifrån den information som jag för fram i interpellationen kommer tror jag på den, för den kommer från ditt eget regeringskansli. Om det är så att informationen från regeringens egna myndigheter och regeringens eget kansli inte är tillförlitlig är det kanske ni som behöver fundera på vad ni håller på med.

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Remisser går ut till en lång rad kommuner. Det är både städer och landsbygdskommuner i såväl Norrland som södra Sverige. Det finns nämligen en rullande lista där man mer eller mindre slumpmässigt, för att få en allmän genomlysning och en bild av hur Kommunsverige ser ut, ställer frågor till Sveriges kommuner. Dessutom finns SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, på listan.

Ludvig Aspling nämnde några ytterligare organisationer. Det står som sagt alla fritt att lämna in förslag, om man skulle vilja göra det. Vi har en öppen process här. Min poäng i det jag har svarat Ludvig Aspling är att hans syfte med själva interpellationen är att försöka så något slags misstro som handlar om att regeringen eller politiken låter sig vägledas av extremistiska krafter. Jag tror att det finns en viss grogrund för detta, inte minst i sociala medier, där man gärna sprider denna typ av konspirationsteorier. Det är precis den debatten som Ludvig Aspling försöker jacka in i här.

I sakfrågan kan jag dock säga att vi när vi är färdiga med själva remitteringen ska bereda lagförslaget som vanligt i Regeringskansliet, och jag hoppas att vi kommer att kunna lägga fram en proposition under våren så att vi får en ny lagstiftning som blir långsiktigt hållbar och som ser till att vi kan fortsätta att ha kontroll över migrationspolitiken på ett sådant sätt som vi har haft under de senaste fem åren, efter det att vi ledde Sverige ut ur flyktingkrisen. Detta kan jag garantera Ludvig Aspling och alla andra som lyssnar på denna debatt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2020/21:116 om en ny migrationslagstiftning

Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Maria Malmer Stenergard har ställt ett antal frågor till mig om regeringens kompletterande förslag till betänkandet *En långsiktigt hållbar migrationspolitik*.

Maria Malmer Stenergard undrar när jag avser att remittera de tillkommande förslagen, hur lång remisstid jag har för avsikt att avsätta för de tillkommande förslagen, när jag avser att lämna över en proposition till

Prot. 2020/21:39
20 november

Svar på
interpellationer

riksdagen och vad innebörden är av den humanitära skyddsgrund som jag kommer att föreslå.

Migrationskommittén föreslår i betänkandet *En långsiktigt hållbar migrationspolitik* en bestämmelse om uppehållstillstånd på grund av humanitära skäl. Bestämmelsen innebär en möjlighet att bevilja uppehållstillstånd om det föreligger synnerligen ömmande omständigheter, till exempel vid mycket allvarlig sjukdom, om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund. Det förslaget har redan skickats på remiss tillsammans med övriga förslag i betänkandet.

I samband med att regeringen remitterade betänkandet aviserades även att vissa kompletterande förslag skulle remitteras. Ett av dessa förslag innebär att det ska finnas en möjlighet att bevilja uppehållstillstånd till barn om omständigheterna är särskilt ömmande i stället för synnerligen ömmande. Detsamma ska gälla för vissa vuxna som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige och där det föreligger särskilt ömmande omständigheter.

Dessa förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet och kommer att skickas ut på remiss så snart som möjligt. Remisstiden kommer att bestämmas när förslagen är färdiga för remittering. En proposition kommer att överlämnas till riksdagen så att en ny lagstiftning kan vara på plats när den tillfälliga lagen upphör att gälla den 20 juli 2021.

Anf. 9 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Under ett års tid arbetade den parlamentariska migrationskommittén intensivt, och i mitten av september i år överlämnades betänkandet. Det fick namnet *En långsiktigt hållbar migrationspolitik*. Titeln är mycket ambitiös med tanke på att många delar som utgör viktiga förutsättningar för just en långsiktigt hållbar migrationspolitik faktiskt saknas helt. Det handlar exempelvis om att ett nej ska vara ett nej, det vill säga att de som har fått nej på sin asylansökan ska återvända till sina hemländer. Det handlar om att nyanlända successivt ska arbeta sig in i den svenska välfärden, betala skatt och i takt med det också få tillgång till välfärden. Det handlar också om ett volymmål för mottagande av asylsökande.

När förhandlingarna bröt samman resulterade det i ett minimalistiskt betänkande med bara 26 förslag. Enligt konsekvensanalysen i detta betänkande leder förslagen till att Sverige får samma nivå på invandringen som i dag. Det innebär att vi ligger på plats sex i EU. Vi tar emot nästan dubbelt så många i förhållande till vår andel av befolkningen i EU. Det är knappast långsiktigt.

Till detta ska man naturligtvis lägga att vi har haft en mycket stor invandring under många år samtidigt som vi har misslyckats fullständigt med integrationen. Många far nu illa i utanförskap. Barn får inte tillräckliga kunskaper i skolan, unga känner hopplöshet och kriminaliteten breder ut sig och sätter skräck i segregerade bostadsområden.

Herr talman! Som enda parti ställde sig Socialdemokraterna bakom hela detta betänkande och därmed förslagen som innebär samma höga nivå på invandringen som i dag. Men redan några veckor senare svängde Socialdemokraterna och öppnade upp för nya förslag som otvivelaktigt skulle leda till ökad invandring till Sverige. Då kom nämligen besked om att regeringen förvisso ska sända ut hela betänkandet på remiss. Men samtidigt

jobbar man med ett antal lagförslag som går stick i stäv med en del av förslagen i betänkandet. Det är bakgrunden till denna interpellation.

Det finns ingenting skriftligt att tillgå i fråga om förslagen som regeringen jobbar med. Men utifrån presskonferensen har jag kunnat utläsa följande:

För det första vill man se lättnader i gymnasielagen, så att det blir lättare för dem som omfattas av den att få permanenta uppehållstillstånd i Sverige.

För det andra vill man ha nya grunder för uppehållstillstånd av humanitära skäl som står i direkt motsats till Migrationskommitténs förslag och som går stick i stäv med den linje som Socialdemokraterna också drev då.

För det tredje vill man genomföra lättnader vad gäller anhöriginvandring för kvotflyktingar.

Dessa nya lättnader verkar man, enligt vad som framkom i *Ekots lördagsintervju* med Morgan Johansson nyligen, vara överens om att man ska lägga fram förslag om. Det verkar finnas någon form av oktoberöverenskommelse mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet, och i den ingår också att ytterligare lättnader kan bli aktuella efter remissomgången.

Justitieminister Morgan Johansson har gång på gång sagt att han vill ha en långsiktig och hållbar politik. Därför tillsatte regeringen en parlamentarisk utredning. Hur kommer det sig då att man i princip i samma stund som betänkandet kom underkände resultatet och förhandlade fram ett eget förslag med Miljöpartiet? Och hur kommer det sig att regeringen är överens om en ökad invandring, trots att statsminister Stefan Löfven har sagt till svenska folket att antalet asylsökande måste minska drastiskt?

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Först ska vi kanske klara ut var vi befinner oss just nu. Sverige har det minsta antalet asylsökande på 20 år. Bara i år har antalet asylsökande minskat med 40 procent – på ett enda år. Sedan toppen 2015 har antalet asylsökande minskat med 90 procent.

Då säger Maria Malmer Stenergård att vi ligger på sjätte plats i EU per capita räknat. På Moderaternas tid låg vi bland toppländerna. Vi var etta eller tvåa. Så såg det ut på den tiden. Det var det som hände. Moderaterna ledde in Sverige i flyktingkrisen, egentligen med flera olika förslag. Det var min företrädare Tobias Billström som hade ansvar för det. Först tillskapade man världens mest generösa regler för arbetskraftsinvandring. Nu ser vi effekterna av det med människoexploatering, med fusk, med fiffel och med människohandel, ibland gränsande till slavhandel. Det är en sådan fråga som vi nu får reda ut helt enkelt på grund av de reformer som ni genomförde för tio år sedan.

Ni genomförde också EU:s mest generösa flyktingpolitik. Den var generös från början, men ni gjorde den ännu mer generös under era år och skapade en situation då Sverige stack ut i förhållande till alla andra länder. Som mest tog Sverige emot 12 procent av alla asylsökande som kom till EU. I dag är bilden en helt annan. I dag tar vi emot 3 procent av alla som kommer till EU.

Prot. 2020/21:39
20 november

Svar på
interpellationer

Moderaterna har dessutom sett till att kapsejsa de medicinska åldersbedömningarna. Därför hade vi inte ens det att förhålla oss till. Vi kunde alltså inte ens ta reda på hur gamla de ungdomar som kom till Sverige under denna tid var.

Allt detta styrde vi upp 2015 och 2016. Vi gjorde det med id-kontrollerna, som Moderaterna för övrigt inte ens orkade rösta för i denna kammar. De lade ned sina röster. Vi gjorde det med gränskontrollerna, med de medicinska åldersbedömningarna och med den tillfälliga lagen. Lagstiftningen ändrades till EU:s miniminivå. Vi sa att lärdomen av det som vi har gått igenom är att Sverige inte kan ha en lagstiftning som i alltför stor utsträckning avviker från övriga EU. Då tog vi så att säga ned lagstiftningen till EU:s miniminivå. Då minskade antalet asylsökande med 90 procent. Vi minskade vår andel från 12 till 3 procent.

Då var det 2015–2016. Nu är det 2020. Samtidigt har vi hört Moderaterna nästan månad efter månad stå och säga samma sak, nämligen att om vi inte genast gör som Moderaterna säger kommer antalet asylsökande att öka. Det har Maria Malmer Stenergard och hennes företrädare sagt och upprepat i debatten gång efter gång. Jag har varje gång sagt att ni ska lugna ned er lite grann. Nu har vi EU:s miniminivå. Men vi tänker inte vidta några åtgärder som återigen leder oss in i en flyktingskris. Ni har fått fel varena gång. Nu ligger vi, som sagt, stabilt på de lägsta siffrorna på 20 år. Det finns inga tecken på att det skulle öka på något dramatiskt sätt. Ni kommer att få fel denna gång också.

Nu jobbar vi med den nya lagstiftningen. Den bygger på betänkandets huvudtankar, som bland annat innebär en övergång till tillfälliga uppehållstillstånd och en möjlighet att efter tre år, om man uppfyller vissa krav, få permanent uppehållstillstånd. Familjeåterförening finns men med försörjningskrav. Man ska komma ihåg att permanenta uppehållstillstånd infördes i Sverige 1984. Det innebär att om vi går över till tillfälliga uppehållstillstånd blir det den stramaste lagstiftningen på över 40 år i Sverige bara i detta avseende.

Det som vi nu kommer att remittera – vi är snart färdiga med dessa förslag – rubbar inte på något sätt den grundläggande strukturen i betänkandet utan handlar om kompletteringar när det gäller en del frågeställningar, där kommittén kanske inte hade tänkt på att man måste kunna fylla i en del luckor. Det är en naturlig del i en beredningsprocess.

Anf. 11 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Nu kom den igen, historieförfalskningen. Det är som att migrationsminister Morgan Johansson inte har någon skam i kroppen. Den här regeringen har för vana att skylla ifrån sig, men värst av alla är nog Morgan Johansson.

Det första som Stefan Löfven gjorde var att i sin regeringsförklaring ställa sig bakom den tidigare förda migrationspolitiken. Det var dessutom en invandringspolitik som Alliansen hade ärvt av regeringen Göran Persson. Alliansregeringen och Miljöpartiet genomförde inte några större asylpolitiska reformer – tyvärr, ska jag tillägga. Vi borde ha lagt om politiken och stramat upp den väsentligt.

När Moderaterna våren 2015 lade om politiken och krävde tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel, vad sa då denne migrationsminister, Morgan Johansson, som hävdar att det var han som var drivande för en

åtstramning? Jo, han sa att vi moderater inte längre var människor. Vi var någonting annat.

Medan vi krävde åtstramningar stod hans egen statsminister på Medborgarplatsen och sa: Mitt Europa bygger inga murar.

Historieförfälsknigen tycks inte känna några gränser – eller, som en mycket klok person skrev nyligen: ”Justitieminister Morgan Johansson har vid det här laget intagit nästan varenda politisk ståndpunkt som är möjlig. Ändå har han alltid haft rätt. ... Men glöm inte att allt var Moderaternas fel.” Jag tycker att det är en bra sammanfattning.

Herr talman! Att vi ligger lågt nu beror alltså på att vi har stängt gränserna. Det råder en global pandemi. Ja, redan innan dess låg vi lägre än 2015, men allt annat hade varit en katastrof. Faktum är att vi förra året, både räknat per capita och nominellt, låg på plats sex i EU.

Jag går tillbaka till den sakfråga som interpellationen handlar om. När jag ställde interpellationen var jag särskilt nyfiken på den humanitära skyddsgrund som regeringen kommer att föreslå. Någon form av ventil behöver man enligt internationell rätt för de här fallen, men hur den ventilen utformas spelar mycket stor roll för hur många som väljer att söka sig till Sverige jämfört med till andra länder. Vi kan inte sticka ut jämfört med våra grannländer.

Migrationskommittén föreslog en ventil som är något smalare än den som gällde före den tillfälliga lagen. Det skrev Socialdemokraterna på i september. Moderaterna föreslog en ännu smalare ventil, motsvarande den vi har i den tillfälliga lagen. Nu framgår det klart och tydligt av ministerns svar i dag att Socialdemokraterna har kommit överens med Miljöpartiet om en humanitär skyddsgrund som är den mest generösa som skådats i detta land i modern tid. Det ska alltså inte längre krävas synnerliga skäl för vuxna, utan det ska räcka med särskilda skäl. Vad var det som hände i socialdemokratin på den korta tiden?

Detta riskerar att få enorma konsekvenser för hur många som väljer att söka sig till just Sverige. Har Morgan Johansson över huvud taget tittat på de konsekvenserna? Och, framför allt: Är han beredd att ta de konsekvenserna?

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Det här är också symtomatiskt för hur debatten ibland förs bland Moderaterna nuförtiden. Moderaterna tål ju inte att bli motsagda. Om man säger emot blir ni rasande, Maria Malmer Stenergard. Ni blir så arga, så arga när man påminner er om den politik som ni själva förde och när man frågar varför ni inte gjorde någonting åt detta. Jag har som sagt sett min företrädare Tobias Billström gå ut i debatten och försöka få det till att han egentligen ville föra en helt annan politik men att han inte fick för Fredrik Reinfeldt. Då undrar man ju varför han i så fall satt kvar i regeringen och fortsatte att lyfta lön, för det gjorde han. Det kanske var därför han satt kvar under de åren – för att lyfta lön, helt enkelt.

Så var det ju nämligen, Maria Malmer Stenergard: Ni gjorde ingenting under 2013 och 2014 när antalet asylsökande steg kraftigt. Vi hade 80 000 asylsökande 2014. Sedan förlorade ni valet hösten 2014, och vi tog över. Då fortsatte siffran att öka, och då agerade vi. Ni gjorde ingenting under era år, men vi stramade åt detta med gränskontrollerna, id-kontrollerna och

den tillfälliga lagen. Inte ens när vi tog emot 10 000 i veckan kunde Moderaterna rösta för id-kontrollerna. Tvärtom skrev man – samme Tobias Billström, för övrigt – en artikel i Sydsvenskan, eller om det var i någon annan tidning i södra Sverige, om att Sverige inte kunde ha id-kontroller därför att det skulle förstöra integrationen i Öresund. Ja, det visste vi naturligtvis om, men det var ändå en helt nödvändig åtgärd för att lösa situationen. Hade vi inte gått fram med id-kontrollerna hösten 2015 hade hela vårt asylsystem kapsejsat. Det är alltså ingen historieförfalskning, utan det är en redovisning av hur det faktiskt gick till.

Vi står nu i en situation då vi har det lägsta antalet asylsökande på 20 år. Det stämmer att antalet asylsökande har minskat kraftigt det senaste året och att det nog kan hänföras till pandemin. Minskningen om 40 procent på bara ett år kan säkert hänföras dit. Men det stämmer ju inte om man tittar på det på lite längre sikt: Vi hade toppen, 163 000, år 2015, och sedan föll siffran väldigt kraftigt. Åren därefter har antalet asylsökande legat på ungefär 20 000 per år. Det är alltså stabilt lågt. Varje gång Moderaterna och Maria Malmer Stenergard har gått ut och sagt att regeringen måste göra si eller så och på det ena eller andra sättet, för annars kommer antalet asylsökande att öka, har hon fått fel. Varje gång hon har larmat om att det nu kommer fler asylsökande har Maria Malmer Stenergard och Moderaterna fått fel. Så är det bara.

Nu jobbar vi med den nya lagen. Den bygger som sagt på en övergång till tillfälliga uppehållstillstånd. Den bygger också på en möjlighet att efter tre år få permanent uppehållstillstånd om man möter vissa krav. Man ska kunna försörja sig. Man ska ha grundläggande kunskaper i svenska språket. Man ska ha grundläggande kunskaper om hur det svenska samhället fungerar. Det ska dessutom göras en vandelsprövning för att se att personen inte har begått några allvarliga brott. Då har man möjlighet att få permanent uppehållstillstånd. Sedan har vi möjlighet till familjeåterförening, också det med försörjningskrav som huvudregel.

Detta är en balans mellan rättigheter och skyldigheter. Det handlar om rätten att söka asyl och rätten att få skydd om man behöver det och om skyldigheten – plikten, om man så vill – att etablera sig i det nya samhälle man har kommit till. Det är det som är huvudtanken i det betänkande vi nu arbetar med. De kompletteringar av delar av lagstiftningen som vi tänker göra är mindre – jag skulle vilja säga nästan marginella – justeringar och rubbar inte på något sätt den huvudinriktning som lagts fast i betänkandet. Men det är naturligt i en beredningsprocess att man måste fylla i en del lagstiftningsluckor när man bereder lagförslag.

Anf. 13 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! Jag noterar att det inte kom ett enda ord om den nya humanitära skyddsgrunden, som alltså är den mest generösa vi har sett i Sverige i modern tid. Det är något symtomatiskt.

Ingen vet var vi har Socialdemokraterna i invandringspolitiken. Det enda vi vet är att vi inte vet var vi har dem. Före valet sa Socialdemokraterna att migrationspolitiken ska utgå ifrån en miniminivå och att principerna i den tillfälliga lagen ska ligga fast. I januari i år sa Stefan Löfven till DN att antalet asylsökande måste minska drastiskt. I somras ställde sig Socialdemokraterna bakom en invandringspolitik som innebär samma nivå på invandringen som i dag, och nu är man alltså beredd att tillsam-

mans med Miljöpartiet öppna upp för en mer omfattande invandring. Det går snabbt i hockey, och det går sannerligen snabbt i Socialdemokraternas invandringspolitik. Ingen vet var de befinner sig i dag, och än mindre vet vi vad de ska tycka i morgon.

Klart är att Socialdemokraterna misslyckats med att få till en långsiktigt hållbar och stram invandringspolitik. Klart är att de gång på gång sviker sina löften, och därmed sviker de också alla dem som har fastnat i det rödgröna utanförskapet och som är helt beroende av att vi minskar invandringen under lång tid framöver. Klart är också att vi behöver en helt annan regering, en som är beredd att stå för och driva igenom sin politik.

Sedan måste jag bara bemöta det ovärdiga angrepp som migrationsminister Morgan Johansson gjorde på sin företrädare Tobias Billström. Morgan Johansson säger att Moderaterna inte tycker om att bli motsagda. Det känns som projicering, för att använda ett psykologiskt begrepp. Genom sig själv känner man andra. Att säga att Tobias Billström satt kvar bara för att lyfta lön tycker jag är att bespotta sin företrädare på ett sätt som får till och med Donald Trump att blekna. Jag tycker att det är ovärdigt en svensk minister.

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Den debatten kan vi kanske ta en annan gång, i så fall ihop med Tobias Billström. Då får han förklara sig. Jag ser dock hur han hela tiden är ute i debatten och angriper regeringen men samtidigt absolut aldrig någonsin vill stå för de beslut han själv var med om att fatta.

Man har naturligtvis olika sätt att förhålla sig som politiker, men om man har drivit fram världens mest generösa politik för arbetskraftsinvandring – och sedan, dessutom, EU:s mest generösa asylpolitik – och sedan i efterhand säger att allt det var fel och att man egentligen ville göra någonting måste man dock, trots allt, förklara varför man satt kvar. Och det kanske Billström gör endera dagen. Jag tror dock att de allra flesta som sitter i en regering och behöver föra en politik som går helt emot vad de står för nog skulle dra slutsatsen att de inte längre kan sitta kvar i den regeringen. Jag kan bara konstatera att Billström inte gjorde det, utan han satt kvar och förde en politik som han nu i efterhand säger att han absolut inte ställde upp på. Men han får väl själv svara gällande hur han resonerade vid det tillfället och varför det gick till på det sättet.

Jag kan bara konstatera att vi tog över en politik som var den mest generösa och att vi stramade åt den 2015–2016. Vi har nu det lägsta antalet asylsökande på 20 år. Vi har haft låga tal ända från 2016 och framåt. Jag tänker icke släppa fram någon lagstiftning som rubbar detta, utan jag tänker se till att vi fortsätter att hålla den kontroll vi har skapat.

Maria Malmer Stenergård sa något i stil med att detta var den mest generösa politiken i modern tid eller något åt det hållet. Nej, det är ju inte det. Det här är i stället en lagstiftning som kommer att ligga väldigt nära den tillfälliga lagen, som i sin tur ligger på EU:s miniminivå. Det garanterar enligt min uppfattning att vi inte återigen kommer att hamna i den typ av kris som vi fick ta över och leda Sverige ut ur 2015–2016.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:39
20 november

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:115 om bosparkassor

Anf. 15 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Ola Johansson har frågat mig om jag, givet de långa bostadsköerna och behovet av fler bostäder, är beredd att utreda legala och ekonomiska förutsättningar för att introducera ett bosparande i Sverige enligt Bausparmodellen.

Jag vill inleda med att säga att det är viktigt att staten och kommunerna hjälps åt att skapa en bostadsförsörjning som möter såväl behov som efterfrågan runt om i landet. Fler bostäder behövs i hela Sverige, inte minst för att underlätta för unga vuxna att få sin första bostad. Förutom långsiktig och stabil nyproduktion av bostäder med olika upplåtelseformer behöver rörligheten öka på bostadsmarknaden för att det ska finnas en variation av boenden som passar människors olika behov.

Regeringen bjöd tidigare i år in till samtal om framtidens bostadsbyggande. I samband med det identifierades att tillträdet till bostadsmarknaden för unga och andra som behöver en bostad är en viktig del i ett hållbart samhällsbygge.

För många som ska etablera sig på bostadsmarknaden är det ofta aktuellt att hyra en bostad. I enlighet med januariavtalet har regeringen reformerat investeringsstödet för hyreslägenheter och bostäder för studerande. Investeringsstödet har hittills beviljats för cirka 36 000 bostäder med rimlig hyra runt om i hela landet.

Utmaningarna kring etablering på bostadsmarknaden är komplexa. Det finns därför ett behov av att titta bredare på hur bostadsmarknaden kan fungera bättre både vad gäller ägda och vad gäller hyrda bostäder, och regeringen har för avsikt att fortsätta att arbeta aktivt för att fler hushåll ska få sina behov tillgodosedda på bostadsmarknaden.

I enlighet med januariavtalet ska det också genomföras en omfattande skattereform, som bland annat ska minska hushållens skuldsättning och bidra till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. I en sådan översyn är det nog få frågor som inte kommer att analyseras. En fråga som kommer att analyseras är möjligheterna för fler att etablera sig på bostadsmarknaden.

Anf. 16 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tack, Per Bolund, för svaret!

Till 2027 behöver det tillkomma 641 000 lägenheter för att vi ska uppnå en balans mellan tillgång och efterfrågan. Vi ser en trend som till en början pekade åt rätt håll men som nu viker av nedåt. Till Per Bolunds försvar kan sägas att ingen bostadsminister före honom heller kan skryta med att den varaktigt har lyckats uppnå det tillskott av nya bostäder som Boverket anser skulle behövas för att råda bot på bostadsbristen.

De besked som ges här i dag av regeringen visar tyvärr inte på några högre ambitioner än dem vi genom januariavtalet och budgetförhandlingar lyckats förmå regeringen till. Tvärtom är det ett icke-svar som levereras.

I dag ska vi, trots att statsrådet Bolund inte alls berört saken, diskutera bosparande – eller byggsparande, som är den korrekta översättningen av det tyska ordet Bauspar.

Herr talman! Sparande, oavsett hur det sker, skapar ju förutsättningar för finansiering av konsumtion, till exempel ett bostadsköp. Just finansier-

ingen är den höga tröskel som hindrar både byggandet av alla upplåtelseformer och själva köpet för den som inte redan förut har ägt en bostad. Bolånetaket gör att man endast får ta bostadslån på upp till 85 procent av bostadens pris, och utöver det ställer Finansinspektionen amorteringskrav på bankerna som utestänger många från möjligheten att äga sin bostad. Detta är vi många som har kritiserat, och i debatten framhålls det som en orsak till att det har byggts för lite. Något initiativ till den skattereform som nämns i Per Bolunds svar har vi ännu inte sett.

Hela åtta av tio föredrar att äga sin bostad framför att hyra. Det torde vara välkänt att köerna till hyresmarknaden skulle kortas rejält om man till större del kunde tillgodose alla dessa människors önskningar genom en möjlighet att spara till en egen bostad.

Herr talman! Centerpartiet vill utreda ett bosparande med det tyska byggsparat, Bauspar, som förebild – därav min fråga till Bolund. Hushållssparandet behöver öka och riktas mot byggsektorn. Det är sund ekonomi att spara först för att sedan använda sitt sparkapital till något som har ett bestående värde och som skapar goda livsförutsättningar.

Jag är minst sagt förbryllad över svaret jag fått. Har man läst och förstått min fråga, eller bryr man sig inte om på vilket sätt bostäder ska finansieras i framtiden? Vad är det Per Bolund försöker att dölja genom att inte besvara min fråga?

Jag är därför nödgad att ställa frågan igen till Per Bolund: Är Per Bolund beredd att utreda de legala och ekonomiska förutsättningarna för att introducera ett bosparande i Sverige?

Anf. 17 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Tack, Ola Johansson, för frågan och för möjligheten att diskutera denna viktiga fråga!

Det är, trots Ola Johanssons lite spetsiga tonläge, självklart att denna fråga hänger ihop med bostadsmarknadens funktionssätt i stort och vilka möjligheter det finns för unga människor att komma in på bostadsmarknaden. Man har ju inte ett bosparande bara för skojs skull, utan bosparande, i de länder där det finns, finns just för att man ska kunna ge en möjlighet för unga att ta sig in på bostadsmarknaden. Jag tycker att det är relevant att diskutera om detta är den enda vägen framåt eller om det finns olika vägar för att nå det målet. Då måste vi också diskutera åtgärder på bostadsmarknaden i bredare bemärkelse.

Ola Johansson talade om en trend, och trenden är ju att vi nu har byggt mer än vi har gjort på många decennier. Detta är glädjande, för vi har en växande befolkning och behöver ha ett högt byggande. Men det finns också en annan trend, nämligen att antalet kommuner som anmäler att de har bostadsbrist minskar i vårt land. Detta har legat på betydligt högre nivåer tidigare. Därmed inte sagt att vi är framme, utan det behövs betydligt mer insatser framöver.

Därför är jag glad över att vi nu har en mer aktiv bostadspolitik än vi haft på årtionden, till exempel med det investeringsstöd för hyreslägenheter som Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna, Liberalerna och Centerpartiet, som Ola Johansson representerar, har kommit överens om att vi ska fortsätta med och effektivisera inriktningen för. För en ung person är ju möjligheten att få ett förstahandskontrakt en väldigt attraktiv väg in på bostadsmarknaden.

När det gäller möjligheten för unga att komma in på bostadsmarknaden vet vi att en av de stora trösklarna är när bostadspriserna hela tiden stiger och dessutom stiger snabbt. Då blir det svårare och svårare för en ung person att ta sig in på bostadsmarknaden. Där har vi under de senaste åren ändå fått en lugnare utveckling än vad som var fallet tidigare, innan Miljöpartiet klev in och tog över bostadsministeransvaret. Detta gör att det på det sättet åtminstone inte blir svårare och svårare för unga människor att ta sig in på bostadsmarknaden, som det var till exempel när allianspartierna hade regeringsmakten.

Jag håller med Ola Johansson om att vi behöver fundera över hur vi kan sänka trösklarna för unga personer. Jag tycker att det är bra att ta ett större grepp – ett helhetsgrepp – i denna fråga och inte bara titta på en enda åtgärd utan titta bredare på vilka åtgärder som skulle kunna komma i fråga.

Jag tror att det finns en fara i att kopiera ett lands lösning och sedan säga att den per automatik ska fungera i vårt land. Vi kan till exempel se att bosparande finns i olika former i olika länder. I Tyskland har man som sagt Bauspar. I Norge finns boligsparing för ungdom, som är en annan inriktning på att försöka gynna bosparande. Det har även förekommit andra förslag i den allmänna debatten om bostadspolitik på hur tröskeln till bostadsmarknaden skulle kunna sänkas för unga. Till exempel har Riksbyggen föreslagit det de kallar ungbolån, som skulle vara ett sätt att ge möjlighet för unga att få tillgång till krediter.

Därför har vi gett i uppdrag till en utredning om en socialt hållbar bostadspolitik att titta på möjligheten för unga att ta sig in på bostadsmarknaden och att se vilka åtgärder som skulle kunna komma i fråga.

Det är också viktigt att konstatera att utvecklingen har varit positiv när det gäller ungas möjlighet att få bolån i Sverige. År 2012 var det bara 10 procent av dem som tillkom som bolåntagare som var under 30 år, men nu är det 20 procent. Det har alltså skett en ökning i den gruppen, och det är någonting som i grunden är positivt. Vi måste se till att ytterligare sänka tröskeln för att ta sig in på bostadsmarknaden.

Anf. 18 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Självklart ska bostadsfrågor diskuteras som en helhet, men det utesluter inte att man diskuterar en delfråga. Här väljer jag att ställa en fråga till Per Bolund som rör en bosparmodell, och jag förväntar mig att det är det som vi ska diskutera.

Herr talman! Bosparandet är uppbyggt så att man ansluter sig till någon av de etablerade bosparkassorna och börjar spara där. Man sparar först upp till 40–50 procent av den summa som behövs, och sedan tar man ut den summa man har sparat ihop plus ett lika stort eller högre belopp. Därmed har man ganska snabbt fått ihop till topplånet till den bostad man har valt. Hur fort man vill spara bestämmer man själv. Och om man väljer att avsluta sitt sparande i förtid och inte använda pengarna till en bostad har man rätt att få tillbaka sitt sparkapital.

Byggsparandet är en form av kollektivt sparande. Man ansluter sig och bidrar med ett månadsbelopp till den gemensamma kapitaluppbyggnaden i en fond. När man anser sig ha kommit upp till den summa i sitt sparande som behövs för att köpa, bygga eller renovera en bostad väljer man att ta ut sitt lån, som då uppgår till den dubbla summan eller mer av det som man

har sparat. Då uppstår en skuld som sedan återbetalas till fonden på samma sätt som man tidigare har sparat.

Lika lång tid som det tar att spara tar det att återbetala lånet. Det här är en form av startlån, där det sparande du redan har utgör säkerheten. Du kan använda det till kontantinsatsen, en tillbyggnad eller en renovering. Det enda kravet är att lånet används till en bostad som är eller kommer att vara din egen. Återbetalningarna går tillbaka till fonden och bidrar på så sätt till de kvarvarande spararna.

I de åtta EU-länder där byggsparat införs finns det 40 miljoner enskilda Bausparkontrakt till ett värde av drygt en biljon euro. De bidrar till den finansiella stabiliteten i respektive land. Detta är ju något som inte minst Finansinspektionen säger sig vilja värna. Hur är det med Per Bolunds syn på just detta?

I grunden är byggsparat förmånligt jämfört med andra sätt att spara. Räntan på lånet förändras inte under återbetalningstiden. Hur förmånligt det är avgörs av vilken grad av subventionering staten väljer att tillföra. Systemet förutsätter visserligen inga subventioner, men det står varje regering fritt att avgöra vilken effekt man vill få ut för den ägda marknaden, hur mycket kapital man vill binda upp i sparande och i vilken grad man vill stimulera ägandet i förhållande till andra upplåtelseformer. Premien riktar sig i så fall till den som sparar och inte till bosparkassan.

Herr talman! Sammantaget är byggsparat Bauspar den form av bosparande som vi i Centerpartiet i första hand vill utreda. Jag har tagit den här interpellationen som medel för att efterhöra regeringens intresse för att över huvud taget överväga olika modeller för bostadskonsumenter att tidigare i livet få möjlighet att äga sin bostad. Men då jag inte får något besked om hur statsrådet ser på den här specifika modellen, och heller inte andra modeller för byggsparat, vill jag formulera om frågan till att lyda: Är regeringen över huvud taget intresserad av att utreda någon form av bosparande, eller tänker den sitta på händerna till dess att det kommer ett tillkännagivande härifrån riksdagen?

Anf. 19 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Vi är alltid intresserade av att samarbeta med riksdagen och har ingenting emot att det kommer initiativ från riksdagen i olika frågor, så det hotet tar jag inte så allvarligt på.

Det verkar som att Ola Johansson inte riktigt lyssnade eller kanske inte förstod det svar jag gav på hans fråga, det vill säga att regeringen har valt att titta på den lite bredare frågan om hur vi kan hjälpa unga att komma in på bostadsmarknaden. Det sitter en utredning just nu och arbetar med precis den frågan. Det är mycket möjligt att de kommer fram till att ett skatte-subventionerat bosparande är en väldigt bra väg, och då har vi ju redan en process igång som leder till just det som Ola Johansson efterfrågar. Men vi vill inte utesluta möjligheten att de kanske kommer fram till att en annan modell skulle vara mer lämplig för Sverige.

Det finns en fara i att säga att det som fungerar i Tyskland per automatik kommer att fungera i Sverige. Självklart finns det saker som skiljer Sverige och Tyskland åt. Det kan handla om hur våra skattesystem ser ut, och det kan handla om hur våra bygg- och bostadsmarknader ser ut. Därför behöver vi analysera hur det ser ut utifrån den svenska situationen och inte

Prot. 2020/21:39
20 november

Svar på
interpellationer

utifrån anekdotisk kunskap om vad som fungerar eller inte fungerar i Tyskland och vad som är bra där.

Jag tycker att det är viktigt att vi försöker ta ett lite bredare grepp på den här frågan och inte bara per automatik bestämmer att just en lösning kommer att klara biffen och gör så att unga kommer in på bostadsmarknaden.

Jag tycker också att vi kan luta oss mot den kunskap som har byggts upp i Sverige när det gäller den här frågan.

Finansinspektionen har tittat just på situationen för unga på bostadsmarknaden. I sin analys *Unga vuxnas ställning på bostadsmarknaden*, som kom förra året, visar man att det finns förändringar som försämrat situationen för unga på bostadsmarknaden, om man tittar flera år tillbaka. Bland annat pekar man på att just tillgången till hyresrätter minskat och att det är en utmaning för unga. Vi vet ju också att en ung person som inte har möjlighet att få tillgång till en hyreslägenhet är hänvisad till det köpta beståndet. Det driver då upp priserna i det köpta beståndet och kan göra det svårare för andra att få tillgång till en bostad. Man pekar också på att ungas inkomster har vuxit långsammare än andra gruppers inkomster och att detta också bidrar till svårigheten att komma in på bostadsmarknaden.

Samtidigt pekar Finansinspektionen på att bostadspriserna har stigit väldigt snabbt. Det är ju en effekt av politiska beslut som fattades under en period när man väldigt mycket hade inställningen att det ska vara hands-off-politik på bostadsmarknaden och att bara marknadskrafterna ska avgöra vem som får eller inte får en bostad. Den sittande regeringen har valt en annan inställning. Vi tycker att staten behöver ta ett ansvar för att bostadsmarknaden ska fungera för alla och för att alla ska få sina behov tillfredsställda och tillgodosedda.

Finansinspektionen pekar på att det ändå finns stora möjligheter för unga att faktiskt komma in på bostadsmarknaden. Man gör en jämförelse mellan 2012 och 2018 som visar att 85 procent av de köp som gjordes 2012 skulle kunna finansieras av hushåll med liknande förutsättningar även 2018.

Vi ska inte måla upp situationen som nattsvart. Ibland kan man idealisera tidigare tider och tycka att det alltid förut har varit lätt för unga att ta sig in på bostadsmarknaden. Men jag misstänker att både Ola Johansson och jag kan vittna om att även när vi skulle ta det steget var det inte alltid helt lätt.

Vi behöver fortsätta att göra vad vi kan för att underlätta för unga att ta steget in på bostadsmarknaden. Därför stimulerar vi bostadsmarknaden, till exempel med investeringsstöd. Vi har nu tagit initiativ till att omvandla kontor till bostäder – kontor som står och gapar tomma eftersom människor jobbar mer och mer hemma, inte minst nu under pandemin. Vi stöder också bygggemenskaper. Tyskland har även där gått före och visat att det också är en väg för till exempel unga människor att få ett boende som passar deras ändamål.

Vi jobbar brett med att hitta lösningar för unga att ta sig in på bostadsmarknaden.

Anf. 20 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Det är intressant att Per Bolund tar just exemplet bygggemenskaper, som är ett lån från Tyskland, efter att han har påstått att det

är anekdotiska kunskaper som ligger till grund för Centerpartiets vilja att driva frågan om en byggsparmodell efter tyskt mönster.

Det är just en utredning som jag efterlyser i den här interpellationsdebatten, och i detta fall får jag inte ett svar. Jag håller med Per Bolund om att bostadsmarknaden består av kommuniserande kärn mellan olika upplåtelseformer och att stimulera den ena formen av boende kan påverka den andra och vice versa. Investeringsstödet är ett sådant exempel. Men det i sig har ju inte lett till någon enastående ökning av bostadsbyggandet. Där emot kan jag se att det sätt som Centerpartiet har medverkat till att förändra investeringsstödet har bidragit till att det finns en större efterfrågan på investeringsstöd i landsbygdskommuner och på svagare bostadsmarknader, där det är välkänt att marknadens krafter har svårare att få fram investeringskapital till nya bostäder.

I frågan om det som vi diskuterar här i dag, bosparande som en del av den helhet som skulle kunna reformera bostadspolitiken i grunden, upplever jag det som att Per Bolund filibustrar medvetet. Han undviker att tala om frågan. Han avstår från att ge någon form av besked om sin syn på bosparande som företeelse. Han blandar i stället in det i en diskussion som handlar om den utredning som Karolina Skog genomför på ett förträffligt sätt som om den skulle leda fram till ett förslag om bosparande. Det har vi ju faktiskt ingen aning om.

Vad är det då Per Bolund försöker dölja? Han är ju också finansmarknadsminister. Bankerna har naturligtvis intresse av att förse de unga bostadsköparna med sina topplån med räntor som kan ligga på uppemot 5–7 procent. De bosparkassor som jag förespråkar ligger ju vid sidan om detta.

Det behövs en ny lag som sätter upp spelreglerna för byggsparende i Sverige. Det vill vi att regeringen utreder.

Anf. 21 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag tycker att det här har varit en bra debatt, kanske med undantag av det sista misstänklighörandet om att jag skulle gå bankernas ärenden och försöka förbättra deras affärer. Det är inte en del av mitt arbete som finansmarknadsminister.

Som bostadsminister ser jag det dock verkligen som en del av mitt arbete att göra vad jag kan för att underlätta för alla människor och alla familjer att få ett boende som passar för deras behov. Det gäller inte minst unga människor, som vi ju vet självklart också har behov av en bostad för att kunna ta klivet ut i vuxenlivet, skaffa det jobb och den utbildning de drömmer om och kunna få bästa möjliga liv framöver.

Som jag har svarat flera gånger tycker jag att det är bra att börja med en utredning som tar ett lite bredare grepp innan vi trättar in i de enskilda åtgärder som ska lösa problemet. Det är möjligt att bosparande kommer att visa sig vara lösningen, och då är jag väldigt villig att gå fram med ett sådant förslag. Men jag tycker att det är en bra förutsättning om man inledningsvis tittar lite bredare på frågan.

Mitt parti däremot har tagit ställning för bosparande som en åtgärd som skulle kunna hjälpa just unga människor att komma in på bostadsmarknaden. Jag hoppas att jag tillsammans med Ola Johansson i vårt samarbete januariavtalet kan driva dessa frågor och göra det ännu lättare för unga människor att komma in på bostadsmarknaden. Vi lägger ju tillsammans

Prot. 2020/21:39
20 november

Svar på
interpellationer

fram budgetar och utformar den ekonomiska politiken och även annan politik.

Om Centerpartiet nu tycker att den här frågan är avgörande, vilket det låter som, kan man fråga sig varför ni inte drev den i samband med att januariavtalet skrevs så att det kom in som en punkt. Det gjorde ni inte. Vi har däremot en överenskommelse i januariavtalet om en skattereform. Eftersom det här handlar om skattesubventionerat bospärande finns alla möjligheter för Centerpartiet att i det sammanhanget driva frågan. Vi får se om vi inte också kan göra det i gemensam anda och försöka hitta en bra lösning framöver.

Jag tror att vi har alla förutsättningar att gemensamt kunna driva frågor som gör det lättare för unga att ta steget in på bostadsmarknaden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2020/21:64 om Marockos brott mot mänskliga rättigheter i Västsahara

Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Lotta Johnsson Fornarve har frågat mig hur regeringen avser att agera i frågor som rör brott mot de mänskliga rättigheterna i Västsahara.

Jag vill börja med att tacka för att riksdagsledamoten lyfter en viktig fråga. Den senaste händelseutvecklingen i området kring Guerguerat visar inte minst hur relevant interpellantens fråga rörande Västsahara är. Regeringen ser med mycket stor oro på utvecklingen och stöder fullt ut FN:s ansträngningar för att bevara vapenvilan från 1991. Den folkomröstning som skulle äga rum för att avgöra Västsaharas status har ännu inte genomförts. Det allra viktigaste för att komma framåt är att återstarta den politiska processen.

I den senaste rapporten om mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Västsahara, publicerad i juni 2020, klarläggs att det förekommer kränkningar av mänskliga rättigheter i Västsahara. Det är särskilt påtagligt för dem som verkar för det västsahariska folkets självbestämmande.

FN har konstaterat att det har skett godtyckliga frihetsberövanden av personer som krävt självbestämmande för Västsahara. Journalister har åtalats och dömts till fängelse, till exempel i samband med att de har bevakat demonstrationer.

I EU:s dialog med Marocko är demokrati och mänskliga rättigheter viktiga komponenter, och frågorna lyftes upp i den gemensamma deklaration som antogs i samband med associeringsrådet mellan EU och Marocko i juni 2019.

Sverige betonade svårigheterna för MR-företrädare under granskningen av Marocko i FN:s universella granskningsmekanism 2017. Sverige rekommenderade bland annat Marocko att säkerställa att yttrande-, press-, åsikts-, mötes- och föreningsfriheten respekterades – också för dem som uttrycker åsikter om Västsahara. Rekommendationerna måste höras.

Vår ambassad i Rabat reser regelbundet till Västsahara. Respekt för mänskliga rättigheter lyfts i samtal med lokala representanter, inklusive den högste statlige företrädaren för det nationella MR-rådet. Ambassaden träffar också civilsamhället och MR-försvare. Självfallet diskuterar vi regelbundet frågor om mänskliga rättigheter även med Marockos representanter i Sverige.

FN:s råd för mänskliga rättigheter behandlade vid den 45:e sessionen i september 2020 en rapport om repressalier mot individer som samarbetar med FN. I rapporten beskrivs att Aminatou Haidar, en mycket modig kvinna som jag själv har träffat, varit utsatt för administrativa trakasserier, fysiska övergrepp, inskränkningar av fri rörlighet eller begränsningar av möjligheterna till yttrandefrihet, såväl off- som online.

I samband med att rapporten behandlades i FN:s råd för mänskliga rättigheter framhöll EU en förväntan på alla stater att respektera och skydda civilsamhällesaktörer och människorättsförsvare som samarbetar med FN. EU fördömde alla former av trakasserier och repressalier. Ett likartat budskap framfördes i ett nordisk-baltiskt anförande.

Avseende regeringens agerande kring Minursos mandat bidrog våra insatser under vår tid i säkerhetsrådet bland annat till att resolutionerna inkluderade den humanitära situationen i flyktinglägren i Tindouf, förstärkt samarbete från parterna med FN:s kontor för mänskliga rättigheter och att kvinnor ska inkluderas i den politiska processen. Regeringens uppfattning är att Minursos mandat också ska omfatta en granskning av uppfyllandet av de mänskliga rättigheterna.

En FN-ledd oberoende undersökningskommission med uppdrag att besöka det ockuperade Västsahara har diskuterats tidigare i FN, men inte tagits vidare eftersom förslaget inte vunnit gehör från ett tillräckligt antal av FN:s medlemsstater.

Johnsson Fornarve har också frågat mig om Sverige, i kontakterna med Spanien, kommer att ta upp frågan om Spaniens ansvar för Västsahara i egenskap av före detta kolonialmakt. Spanien lämnade Västsahara 1976 och meddelade i samband med detta att man inte längre ansåg sig ansvarig för Västsahara. Sverige har en kontinuerlig dialog om Västsaharas situation med spanska företrädare, inte minst i FN där vi är tydliga kring den svenska linjen.

Avslutningsvis vill jag betona att regeringen kommer att fortsätta stödja FN:s arbete som syftar till att nå en rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar förhandlingslösning där det västsahariska folkets rätt till självbestämmande tillfredsställs. Jag ser det som väsentligt att snarast möjligt tillsätta generalsekreterarens personliga sändebud för att åter få igång den politiska processen. Regeringen trycker på i FN för att så ska ske. Jag har själv tagit upp frågan med FN:s generalsekreterare António Guterres.

Anf. 23 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Tack, utrikesministern, för svaret på min interpellation!

Situationen i Västsahara har dramatiskt förändrats och försämrats sedan jag skrev min interpellation. Det finns tyvärr inte längre någon vapenvila, utan krig har utbrutit. Det är ett krig som hade kunnat undvikas om FN hade gjort sitt jobb och genomfört den fredsplan som parterna var överens om för 30 år sedan och om Marocko hållit sig till ingångna avtal.

Den bakomliggande orsaken till krigsutbrottet är att Marocko byggt en väg genom den buffertzonen som utrikesministern hänvisar till, helt i strid med ingångna avtal. FN lovade att tillsätta en kommission för att utreda frågan, vilket inte har skett.

Vägen byggdes i huvudsak för att föra ut råvaror som plundrats från det ockuperade Västsahara. Civila västsaharier inledde för en tid sedan en fredlig protest i buffertzonen. Den 13 november gick marockansk militär in och angrep de fredliga demonstranterna, vilket ledde till att Polisarios armé tvingades att gå in för att skydda sina medborgare.

Vapenvilan, som nu tyvärr är bruten, kom till stånd efter att parterna kommit överens om att hålla en folkomröstning om Västsaharas självständighet – en folkomröstning som nästan 30 år senare fortfarande inte ägt rum. Nu måste FN agera med kraft för att den utlovade folkomröstningen kommer till stånd och att en tydlig tidsplan för detta utarbetas. Om inget händer är risken för ett fullskaligt krig överhängande.

Situationen i den del av Västsahara som illegalt ockuperas av Marocko är mycket allvarlig när det gäller de mänskliga rättigheterna. I december förra året fick Aminatou Haidar ta emot Right Livelihood Award här i Stockholm. Hon fick priset för sin fredliga kamp för mänskliga rättigheter och för att hon vigt hela sitt liv åt att kämpa för sitt folks självklara rätt till sitt eget land.

Hon utsätts nu återigen för förtryck och hat från den marockanska sidan. Men hon är långt ifrån ensam. Västsaharier i det ockuperade Västsahara utsätts dagligen för systematiskt hat och hot, trakasserier och fängslanden från ockupationsmakten. Situationen har ytterligare förvärrats under de senaste dagarna. Fredliga demonstrationer har attackerats, och ett stort antal demonstranter har arresterats.

I praktiken råder sedan länge undantagstillstånd i det ockuperade Västsahara. Det är Marocko som har den totala kontrollen, inte FN. I stort sett inga oberoende observatörer eller journalister släpps in i landet. Jag har själv försökt besöka landet som observatör med en grupp från Kristna Fredsrörelsen, men vi släpptes inte in.

Herr talman! Det är hög tid att omvärlden agerar med kraft för att skydda den västsahariska befolkningen. Det är bra att ambassaden i Rabat för samtal om mänskliga rättigheter, men arbetet för mänskliga rättigheter måste trappas upp väsentligt. Jag hoppas därför att utrikesministern kallar upp Marockos ambassadör i Sverige och understryker att det är Marocko som ockupationsmakt som har ansvar för att de mänskliga rättigheterna efterlevs i det ockuperade Västsahara och att förföljelsen av Aminatou Haidar och andra aktivister genast upphör.

Jag är glad att utrikesministern understryker att den politiska processen måste fortgå, men efter att kriget brutit ut har situationen förändrats dramatiskt. Sverige måste öka trycket mot FN och i sina bilaterala kontakter för att den ursprungliga fredsplanen ska genomföras och folkomröstningen snarast komma till stånd för att förhindra en upptrappning av kriget.

Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Den senaste tidens mycket oroande utveckling, som Lotta Johnsson Fornarve hänvisar till, vid gränsen till Mauretanien i området Guerguerat visar verkligen hur viktigt det är att få igång en fredsprocess som syftar till att finna en rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar för-

handlingslösning som tillgodoser västsahariernas rätt till självbestämmande. Sverige ger stöd till FN:s ansträngningar för att bevara vapenvilan från 1991, och vi framhåller vikten av en återupptagen politisk process. EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor har framfört liknande budskap i samtal med utrikesministrarna i Marocko och Algeriet.

FN:s generalsekreterares tidigare sändebud Horst Köhler uppnådde framsteg i samtalen mellan parterna så sent som 2019. Tyvärr var han tvungen att avgå kort därefter av hälsoskäl. Men hans arbete visar att ett sändebud gör skillnad för möjligheterna att finna en långsiktig politisk lösning. Det är därför mycket viktigt att ett nytt sändebud tillsätts så snart som möjligt. Det har jag själv framhållit för FN:s generalsekreterare Guterres så sent som i våras. Vi samtalade då om det olyckliga i att fredsprocessen stod stilla i avvaktan på ett nytt sändebud. Guterres redogjorde för de många ansträngningar som gjorts för att få ett nytt sändebud på plats. Jag betonade att Sverige gärna bistod med att underlätta processen.

På grund av den senaste utvecklingen har jag nu bett våra diplomater och representanter i FN att göra ytterligare påstötningar för att vi ska få till stånd ett nytt sändebud. Som jag ser det är det den bästa och mest framkomliga vägen just nu. Sverige kommer att fortsätta att arbeta för det väst-sahariska folkets rätt till självbestämmande, inte minst genom att stödja FN:s ansträngningar.

Marockos ambassad i Stockholm har under en tid företrätt av en chargé-d'affaires, som främst vår chef för Mellanöstern- och Nordafrika-enheten har fört samtal med. Men jag ser fram emot att det kommer en riktig ambassadör, så att säga, som vi kan fortsätta att ha de här samtalen med.

Anf. 25 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Självklart är det viktigt att det utses en ny FN-representant för Västsahara. Men det räcker inte på långa vägar.

Det råder heller inget tvivel om att vapenvilan nu tyvärr är bruten och att det återigen är krig mellan Marocko och Polisario. Polisario är i sin kommunikation mycket tydligt med att det inte längre finns några grunder för vapenvilan efter att Marocko gått in med militär och attackerat de fredliga demonstranterna i buffertzonen i söder, något som man alltså absolut inte har rätt till. Den fredsplan som båda parter har skrivit på och som är grunden för vapenvilan har inte heller genomförts, trots att det gått 29 år. Den enda verkliga lösningen är en återgång till den ursprungliga fredsplanen, som bland annat innebär att en folkomröstning om Västsaharas självständighet ska genomföras. Jag tycker att det är oerhört viktigt att Sverige är mycket tydligt vad gäller folkomröstningen.

Förtrycket och förföljelsen av västsaharierna i den ockuperade delen av Västsahara blir bara värre för varje dag som går. Det är något som kan pågå utan att FN-styrkan Minurso kan ingripa, eftersom den inte har mandat att övervaka de mänskliga fri- och rättigheterna. Oberoende journalister är sällsynta i Västsahara, eftersom väst-sahariska journalister måste arbeta i det dolda och utländska inte släpps in. Landet utsågs i år till det fjärde mest ofria i hela världen av den amerikanska organisationen Freedom House.

Västsaharier som protesterar alltför högljutt riskerar att fängslas för sina åsikter. Ett känt fall som bland annat uppmärksammats av FN och Amnesty gäller de 24 västsaharier som arresterades i samband med protesterna i Gdeim Izik 2010. De häktade dömdes till oerhört hårda straff i en militärdomstol efter erkännanden som framtvingats under tortyr. Självklart måste samtliga politiska fångar frigges.

Fortfarande saknas över 400 av de tusentals västsaharier som fängslades under den 16 år långa militära konflikten mellan Polisario och Marocko, en konflikt där Marocko gjorde sig skyldigt till ett stort antal krigsbrott och brott mot internationell rätt. Marocko bombade bland annat civilbefolkningen med napalm- och fosforbomber och drev tusentals västsaharier på flykt ut i Saharas öken.

FN har tyvärr hitintills misslyckats med sitt uppdrag, samtidigt som förtrycket av västsaharier och plundringen av västsahariska råvaror bara fortsätter. FN har inte heller lyckats tillsätta ett sändebud för Västsahara, som vi precis diskuterade, vilket naturligtvis är anmärkningsvärt.

Det är som sagt bra att Sverige fortsätter att trycka på i FN för att ett nytt sändebud ska utses. Men framför allt måste FN se till att den fredsplan som parterna kom överens om genomförs och att folkomröstningen kommer till stånd. Sverige måste också fortsätta kräva att Minursos mandat utökas till att även omfatta övervakning av mänskliga rättigheter. Det finns ingen annan lösning på konflikten.

Marockos illegala ockupation har pågått i 45 år, sedan 1975, och har fördömts av både FN och den internationella domstolen i Haag. Inget land i världen erkänner heller Marockos överhöghet över området. Det är hög tid att Afrikas sista koloni äntligen får sin frihet. Västsaharierna har väntat alltför länge.

Anf. 26 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Respekten för folkrätten är en hörnpelare i vår utrikespolitik. Detta gäller också i relation till Västsahara, som utgör en avkoloniseringsfråga inom FN. Den internationella domstolen antog ett rådgivande yttrande om områdets status 1975. Det innebär att världssamfundet inte erkänner Marockos anspråk på suveränitet över territoriet.

Respekten för folkrätten har också varit vägledande när det gäller vår syn på EU:s jordbruks- och fiskehandelsavtal och fiskepartnerskapsavtalet med Marocko. EU-domstolen slog 2016 och 2018 fast att EU:s jordbruks- och fiskehandelsavtal och fiskepartnerskapsavtalet med Marocko inte var tillämpliga på Västsaharas territorium och angränsande vatten. En process med att ta fram nya avtal följde. Vi avstod i omröstningen om jordbruks- och fiskehandelsavtalet och röstade nej till fiskepartnerskapsavtalet. Det var vi tyvärr ganska ensamma om i EU.

Våra ställningstaganden grundar sig på folkrättsliga överväganden. EU:s dialog med Marocko berör självklart respekt för mänskliga rättigheter och demokrati. Sverige arbetar också för stärkt respekt för mänskliga rättigheter inom ramen för vår regionstrategi för MENA. Givetvis för vi även en löpande dialog med Marocko om mänskliga rättigheter och vår folkrättsliga syn på Västsahara. Som jag sa i mitt interpellationssvar är det regeringens uppfattning att Minursos mandat också ska omfatta en granskning av uppfyllandet av de mänskliga rättigheterna.

Anf. 27 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret. Jag är väl medveten om att Sverige stått upp för Västsaharas sak under åren. Jag vet också att utrikesministern sedan gammalt har ett engagemang i frågan. Det är oerhört bra att Sverige som enda land röstade nej till fiskeavtalet. Men just därför måste Sverige anstränga sig ytterligare för att visa världen och framför allt västsaharierna att vi tar frågan på allra största allvar. Regeringen skulle kunna börja med att fullfölja riksdagens beslut från 2012 och erkänna den västsahariska staten. Det skulle betyda mycket för västsaharierna och stärka deras position betydligt.

FN har misslyckats med sitt uppdrag och har inte lyckats genomföra den överenskomna fredsplanen från 1991 trots att man har haft nästan 30 år på sig. Det är inte acceptabelt. De som får betala priset för detta är alla de västsaharier som lever under ockupationen och dagligen utsätts för hat, hot, trakasserier och fängslanden. Det är de västsaharier som sedan 45 år sitter fast i flyktingläger i Saharas öken och som alltmer tappat tron på en annan framtid.

Sverige måste agera i FN och EU och genom sina bilaterala kontakter för att se till att fredsplanen som parterna har kommit överens om genomförs snarast så att folkomröstningen kommer till stånd. Sverige måste även kräva att FN-styrkan Minurso's mandat utökas med att även omfatta övervakning av de mänskliga rättigheterna.

Det finns ingen annan lösning än att gå tillbaka till den ursprungliga fredsplanen. Men det är bråttom, för att rädda liv och för att undvika att kriget utvidgas.

Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Lotta Johnson Fornarve nämner några ord om Tindouf och flyktingarna. Jag vill också ägna tid åt det.

Jag har själv besökt lägren i Tindouf ett antal gånger, så jag vet hur situationen och livsvillkoren är i lägren. Det är inte värdigt att växa upp under sådana omständigheter som i flyktinglägren i Tindouf. Frustrationen i lägren växer, inte minst bland de unga som får växa upp där.

Sverige har ett betydande bistånd till de fem lägren. I år uppgår stödet till drygt 26 miljoner kronor. Humanitärt stöd kanaliseras främst via Oxfam och UNHCR. Stödet syftar till att trygga de västsahariska flyktingarnas livsmedelsförsörjning och stärka motståndskraften mot kriser och katastrofer.

Vi har också gett ett särskilt stöd med anledning av covid-19 för att bidra till att förhindra smittspridning i lägren. Med svenskt stöd arbetar också Oxfam med att stärka det lokala ägandeskapet och kompetensutveckling. Insatsen riktar sig främst till unga kvinnor.

Lokala kommittéer har visat att stöd etablerats för att identifiera insatser på basis av befolkningens behov. Men en politisk lösning kräver mer än humanitära insatser. Därför ger Sverige också ett stöd till exempelvis Kristna Fredsrörelsen för att stärka nätverk och främja konflikthantering utan våldsinslag och öka förståelsen för ungas rättigheter i Maghrebregionen.

För att den här frågan ska få en långsiktig lösning krävs det att den politiska processen återupptas. Sverige kommer att fortsätta att hävda det

västsahariska folkets rätt till självbestämmande. Vi kommer att fortsätta att stödja FN.

Jag vill tacka Lotta Johnsson Fornarve för att hon tog upp den här viktiga frågan i en interpellation.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:83 om Jurij Dmitrijev och synen på historien

Anf. 29 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Maria Nilsson har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att sätta ljus på fallet Jurij Dmitrijev samt hur regeringen avser att arbeta med fallet inom internationella institutioner.

Regeringen för en tydlig tvåspårspolitik gentemot Ryssland. Utöver våra bilaterala kontakter lyfter vi regelmässigt kränkningar mot mänskliga rättigheter i Ryssland inom EU, OSSE, FN och Europarådet. I dessa organisationer verkar vi för att Ryssland ska leva upp till sina folkrättsliga och konstitutionella åtaganden.

I fallet med den ryska MR-försvaren och historikern Jurij Dmitrijev har Sverige agerat såväl multilateralt som bilateralt. Vi har arbetat aktivt inom EU, OSSE och Europarådet för att uppmärksamma hans fall och säkerställa hans omedelbara frigivning. Bilateralt har våra diplomatiska beskickningar i Ryssland, liksom jag själv, arbetat med fallet. Sverige var ett av de första länderna att fördöma den överinstansdom som förkunnades mot Dmitrijev i september.

Vid mina besök i Sankt Petersburg 2019 och Moskva 2020 träffade jag företrädare för organisationen Memorial, som bland annat arbetar med forskning om den politiska repressionen som ägde rum i Sovjetunionen. Jurij Dmitrijev var som bekant ordförande för Memorials karelska avdelning, och han har spelat en viktig roll för att klarlägga brott begångna under Stalineran.

I mina kontakter med ryska företrädare har jag vid upprepade tillfällen framhållit vikten av respekt för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Under mitt möte med utrikesminister Lavrov i Moskva i februari uttryckte jag oro för utvecklingen i Dmitrijevs fall och vikten av en rätts-säker process.

Fallet Dmitrijev bör dock inte ses som en isolerad händelse. Det illustrerar en negativ trend för mänskliga rättigheter och politiskt motiverade rättsliga åtgärder mot människorättsförsvarare och oppositionella i Ryssland.

Därmed är det också viktigt att arbeta brett och långsiktigt för att främja en demokratisk utveckling i Ryssland. I januari antog därför regeringen en ny strategi för Sveriges stöd till demokrati, mänskliga rättigheter och miljö i Ryssland för perioden 2020–2024 om 389 miljoner kronor.

I EU har Sverige varit drivande för att mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer ska förbli givna beståndsdelar i utformningen av unionens principer i dess relation till Ryssland. Sverige stöder ett balanse-rat och principfast genomförande av EU:s fem principer. De fem principerna omfattar ett principfast förhållningssätt mot Rysslands brott mot in-

ternationell lag samt motståndskraft mot ryska intressen och påverkansoperationer, kombinerat med ett selektivt engagemang i frågor där EU har ett intresse och stöd till demokratisering av Ryssland.

En viktig delkomponent i dessa fem principer utgörs av kontakter och stöd till det ryska civilsamhället. Såväl Sverige som EU har omfattande strategier för detta ändamål. En stor del av stödet riktas till organisationer som verkar för de mänskliga rättigheterna i landet

Ett av syftena med stödet är att stärka kapaciteten hos medier och andra organisationer att förse den ryska allmänheten med oberoende information och öka kunskapen om de mänskliga rättigheterna. En del av detta arbete består i att kartlägga och informera om brott mot de mänskliga rättigheterna begångna under Stalineran, något Dmitrijev har gjort på ett modigt sätt.

Dmitrijevs fall förtjänar vår uppmärksamhet, och vi kommer fortsatt att vara aktiva i såväl det specifika fallet som i vårt breda och uthålliga stöd för en demokratisk utveckling i Ryssland.

Anf. 30 MARIA NILSSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet Linde, för svaret på min interpellation!

Jag är inte omedveten om att det kan finnas begränsningar i handlingsutrymmet för en utrikesminister i frågor som dessa. Ibland tar vi aningen aktivistiskt lagda ledamöter möjligtvis lite lätt på dessa.

Herr talman! I april 2014 stod jag på ett fält utanför Moskva. Under mina fötter fanns tusentals offer för Stalinterrorn. De var mördade och kastade i massgravar som sedan fylldes igen och föll i glömska. Runt omkring var det kusligt tyst trots att vi var en grupp på över 20 personer från min gamla arbetsplats Forum för levande historia.

Sådana platser finns runt omkring i Ryssland. Det är omöjligt att med säkerhet veta om alla massgravar har hittats efter Stalinterrorns härjningar, som nådde sin kulmen år 1934–1939.

Jurij Dmitrijev är en rysk historiker som vikt sitt liv åt att blottlägga just Stalinterrorn. Han har fokuserat på de platser han känner bäst runt Petrozavodsk i ryska Karelen. Det han har gjort är att gå igenom arkiven för Sovjettiden, avslöja bödlarna från NKVD och utreda de fall där människor har mördats.

Under lång tid har Jurij Dmitrijev varit föremål för trakasserier och förföljelse från den ryska statsapparaten. I flera omgångar har åtal väckts med fabricerade misstankar. Bödlarna som Dmitrijev har synliggjort tjänstgjorde inom den säkerhetsapparat som i dag har bytt namn men som aldrig erkänt eller gjort upp med sin historia.

Herr talman! Detta vittnar också om något annat – om synen på historien och hur den används som politiskt redskap i dag. I boken *Putins nya Ryssland och det förflutnas skuggor* skriver journalisten Shaun Walker om hur Vladimir Putin har gjort det till ett politiskt projekt att förändra historien för att använda den till att vinna realpolitiska fördelar. Putinregimen har mytologiserat andra världskriget – eller det stora fosterländska kriget, som det heter i rysk kontext – och dess vinst över fascismen i ansträngningarna att underblåsa dagens ryska imperiedrömmar.

Jurij Dmitrijev är inte ensam. I dag används historien som ett politiskt verktyg för många auktoritära och semiauktoritära regimer. Det är därför

Prot. 2020/21:39
20 november

Svar på
interpellationer

som fallet Dmitrijev blir än viktigare. Han är symbolen för en historieskrivning där oförrätter blottläggs och där stater tar, eller borde ta, ansvar.

Herr talman! Jag välkomnar det statsrådet Linde säger. Sverige har arbetat aktivt inom EU, inom OSSE och inom Europarådet för att uppmärksamma Dmitrijevs fall. Min fråga till statsrådet blir därför: Vilka reaktioner har hon mött när hon har tagit upp de här frågorna bland andra länder inom dessa internationella institutioner? Och likaså: Vilka var svaren som gavs i den bilaterala dialog som statsrådet har haft med bland andra utrikesminister Lavrov kring detta?

Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att vi följer utvecklingen när det gäller demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i Ryssland väldigt noggrant. Regeringen har uttryckt oro för det minskade demokratiska utrymmet i landet. Jag har själv under mycket lång tid följt utvecklingen, och precis som interpellanten är jag också mån om att Ryssland ska utvecklas i en demokratisk riktning.

Därför får man inte se fallet Dmitrijev som en isolerad händelse. Det är en del av en negativ trend när det gäller mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Ryssland. Under flera år har människorättsför-svarare och oppositionella verkat under väldigt svåra förhållanden. Även om Rysslands konstitution garanterar domstolarnas oberoende rapporterar människorättsorganisationer om hur rättsväsendet allt oftare används för politiskt motiverade rättsliga åtgärder.

Mot den här bakgrunden kan man inte anse att Ryssland är en fungerande rättsstat.

Domen mot Dmitrijev är mycket bekymmersam. Här vill jag svara på frågan om EU. EU har gjort ett uttalande om att åtalet mot honom har påverkats av hans forskning om det politiska förtrycket under Stalintiden och hans arbete för mänskliga rättigheter. EU har även upprepade gånger riktat uppmaningar om att Dmitrijev omedelbart och villkorslöst ska frikännas. Både svenska diplomater och EU-delegationen i Moskva har följt Dmitrijevs fall noga, och företrädare för EU har rapporterat från Dmitrijevs rättegångar. Både EU och Sverige har alltså agerat i det här fallet.

EU agerade också vid OSSE:s permanenta råd den 8 oktober i Wien. Där uppmanade EU Ryssland att frikänna Dmitrijev till följd av det bristfälliga rättsliga förfarande som han har utsatts för. EU uppmanade också Ryssland att säkerställa en rättvis rättegång för sina medborgare i enlighet med landets internationella åtaganden som medlem i OSSE.

Som inkommande ordförande i OSSE nästa år avser jag att fortsätta främja organisationens breda säkerhetsbegrepp, inklusive frågor om demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter.

Vi har också agerat inom Europarådet för att uppmärksamma brister och övertramp på MR-området i Ryssland. Europarådets ministerkommitté har uttryckt oro för Dmitrijevs fall och betonat vikten av att Ryssland upprätthåller sina internationella åtaganden.

Både EU och Europarådet har alltså agerat i enlighet med hur Sverige ser på detta.

Ryssland är ju medlem av Europarådet. Där har man uppmanats av Europarådets kommissionär för MR att anta strukturåtgärder på politisk

och lagstiftande nivå. Detta skulle möjliggöra för människorättsförsvarare som Dmitrijev att i framtiden utföra sitt arbete utan risk för repressalier.

Prot. 2020/21:39
20 november

Anf. 32 MARIA NILSSON (L):

Herr talman! Ett internt alltmer repressivt Ryssland följer av ett externt alltmer expansivt Ryssland. Det är tyvärr den realpolitiska verklighet som vi lever i 2020.

Statsrådet konstaterar att fallet Dmitrijev inte är en isolerad händelse utan bör sättas i ett sammanhang. Jag delar helt och hållet den bilden. Det är ett Ryssland som begränsar utrymmet för mänskliga rättigheter och oppositionens möjligheter att verka.

Statsrådet nämner också den nyligen antagna svenska strategin för Sveriges stöd till ett demokratiskt Ryssland och det arbete som bedrivs inom ramen för EU. Jag vill stanna något vid de demokratiska krafterna, något som statsrådet också har återkommit till.

Jurij Dmitrijev var ordförande i den lokala Memorialorganisationen. Utan dem hade fortfarande mycket av Stalinterrorn varit höljt i dunkel. Under 1990-talet, när arkiven öppnades i Ryssland, lades mycket av grunden till Memorials kommande arbete. Personer som Irina Flige och Arsenij Roginskij är och har varit ovärderliga.

Men även organisationer som Memorial utsätts i dag för alltmer repressiva lagar. De har brännmärkts för att vara så kallade utländska agenter, med andra ord själva symbolen för att gå västs ärenden och med onda avsikter destabilisera Ryssland inifrån.

Herr talman! Memorial arbetar inte enbart med att blottlägga Stalinterrorns brott. De arbetar också för att ryska lärare ska ha läromedel och stöd för att kunna utforma historiektioner som speglar något annat än den tillrättalagda propagandahistoria som det ryska utbildningsdepartementet strävar efter. Där handlar det om att forma framtidens ryska medborgare i tron att rättmätiga ryska segrar i historien rättfärdigar till exempel annekteringen av Krim och andra utrikespolitiska ambitioner.

Herr talman! Under Sovjetunionen formades en typ av homo sovjeticus-människa – en övermänniska, så att säga. I dagens Ryssland pågår samma projekt men utifrån något andra ideologiska premisser. Jag skulle vilja be statsrådet, herr talman, att utveckla hur hon kommande år kommer att använda plattformar som internationella organ för att fortsätta driva frågan om Jurij Dmitrijev, Memorial och behovet av en fri och självständig historieskrivning i Ryssland.

Anf. 33 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Sveriges engagemang för demokrati, mänskliga rättigheter och mellanfolkliga kontakter med Ryssland hör till de allra starkaste i EU. Att stödja och försvara en bredd av civilsamhällets organisationer och aktörer syftar till att långsiktigt stärka de mänskliga rättigheterna i Ryssland.

Sverige, och också EU, ger ett omfattande stöd till det ryska civilsamhället. I januari antog vi som sagt en ny strategi för demokrati, mänskliga rättigheter och miljö i Ryssland för 2020–24 med 389 miljoner kronor. Strategin ska främja en demokratisk utveckling i Ryssland och bidra till stark yttrandefrihet och ökad respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Svar på
interpellationer

EU bidrar till det ryska civilsamhället bland annat genom sitt stöd till European Instrument for Democracy and Human Rights. Samtidigt tror jag att EU och dess medlemsstater gemensamt kan göra mer för att bistå det ryska civilsamhället.

Interpellanten talar om en historierevisionism. Jag delar den bilden, i synnerhet när det utnyttjas för politiska syften. Ett demokratiskt Europa måste också fortsättningsvis bygga på en rättvisande bild av historien för att våra värderingar och institutioner inte ska undergrävas.

Herr talman! Utöver våra multilaterala insatser har Dmitrijevs fall konsekvent lyfts upp vid de bilaterala mötena med ryska företrädare. När jag besökte Moskva i februari träffade jag oppositionella och civilsamhällets representanter för att betona vårt stöd. Under mitt möte med Rysslands utrikesminister Lavrov tog jag också upp utvecklingen för Dmitrijev. Jag har även vid upprepade tillfällen offentligt uppmanat till Dmitrijevs omedelbara frigivning. Som exempel kan nämnas att Sverige var ett av de första länderna att offentligt fördöma den överinstansdom mot Dmitrijev som avkunnades i september.

När jag förra våren besökte Sankt Petersburg träffade jag representanter för civilsamhället inklusive från organisationen Memorial. Det är, som interpellanten säger, just de som arbetar med forskning om den politiska repression som ägde rum i Sovjetunionen under Stalineran. Dmitrijev var sedan lång tid tillbaka verksam inom Memorial och har spelat en oerhört stor roll för kartläggningen av Stalinismens brott.

Vår ambassad i Moskva och generalkonsulatet i Sankt Petersburg följer noggrant situationen för MR-försvare och oppositionella och har löpande dialog med representanter för dessa. De deltar också regelbundet vid rättegångar mot människorättsaktivister. Rättegången mot Dmitrijev har följts noga, och löpande kontakter har hållits med Memorials kontor, både i Sankt Petersburg och i Moskva.

Anf. 34 MARIA NILSSON (L):

Herr talman! Tack, statsrådet!

Statsrådet avslutar sitt första inlägg med att Sverige ska vara uthålliga, både i det enskilda fallet med Jurij Dmitrijev och med att stödja en demokratisk utveckling i Ryssland. Jag instämmer naturligtvis i det. Men utvecklingen i Ryssland är oerhört oroande. Det gäller såväl i Ryssland som hur Ryssland agerar på den världspolitiska arenan.

Självklart kan Sverige inte göra allt. Vi är en enskild nation. Men vi kan göra något, och vi kan agera inom ramen för de institutioner där vi verkar.

Jag litar på att statsrådet exempelvis kommer att arbeta för ett snabbt införande av Magnitskijlagarna i EU. Det skulle vara en symbol som visar Ryssland att EU tar situationen på allvar och skärper sitt agerande och sin ställning gentemot Ryssland. Utvecklingen i Ryssland går nämligen inte framåt. Den går tyvärr bakåt.

Jag vill avsluta med att uppmana statsrådet att ta till vara det ordförandeskap i OSSE som ligger framför Sverige. Många stora frågor där behöver en lösning – inte bara där, men det är en kanal – den illegitime presidenten i Belarus, kriget i östra Ukraina och så vidare.

Glöm inte bort Ryssland, glöm inte bort Memorial, glöm inte bort historien och glöm inte bort Jurij Dmitrijev!

Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Rättsprocesserna i Dmitrijevs fall har av flera internationella bedömare beskrivits som ofullständiga. Inget politiskt styre har rätt att neka sina medborgare rätten att tala och tänka fritt. Det innebär att personer i egenskap av forskare, oavsett akademiskt fält, måste kunna ägna sig åt sin verksamhet utan rädsla för repressalier. Det gäller givetvis också Jurij Dmitrijev.

Precis som interpellanten säger har utrymmet för civilsamhället krympt avsevärt de senaste åren, i synnerhet för organisationer och privatpersoner som ägnar sig åt att försvara politiska och medborgerliga rättigheter. Lika så har lagen om så kallade utländska agenter avsevärt försvårat arbetet för flera civilsamhällesorganisationer.

Repressiva åtgärder har lett till ett ökat antal politiska fångar i Ryssland. Enligt organisationen Memorial räknas Dmitrijev som en av dem. Vi ser bekymrat på utvecklingen i Ryssland och det krympande utrymmet för demokrati i landet.

Vi kommer naturligtvis att följa utvecklingen i Dmitrijevs fall. Vi kräver hans omedelbara frigivning och kommer att fortsätta vårt långsiktiga arbete för en demokratisering av Ryssland.

De så kallade Magnitskijlagarna, vilka kan ses som en MR-sanktionsmöjlighet, håller på och förhandlas fram i Bryssel. Sverige är väldigt aktivt i det arbetet och givetvis positivt inställt till det.

Vi kommer inte att glömma bort utvecklingen i Ryssland. Vi kommer inte att glömma bort Jurij Dmitrijevs fall.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2020/21:85 om Taiwans deltagande i WHO

Anf. 36 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Boriana Åberg har frågat mig om jag avser att verka för Taiwans fullständiga deltagande i WHO och andra underorgan till FN, och, om svaret är ja, vilka konkreta steg jag kommer att ta.

Låt mig börja med att framhålla att jag delar Borianas bild av det fortsatta allvaret i fråga om coronapandemin världen över. Regeringen har från första början tydliggjort att pandemin bara kan bemötas genom internationellt samarbete.

Som jag tidigare har meddelat riksdagen är regeringens utgångspunkt att vi verkar för ett så brett och heltäckande deltagande som möjligt i det internationella samarbetet. Det gäller också Taiwan. Både Sverige och EU har ett intresse av att Taiwan deltar i internationella organisationer.

Vad gäller fullvärdigt deltagande i FN vill jag förtydliga att medlemskap i FN är öppet för stater. I och med att endast 15 länder i världen erkänner Taiwan som stat är det inte möjligt för Taiwan att röstas in som medlem. Dessutom tas länder upp som FN-medlemmar på förslag av FN:s säkerhetsråd. Eftersom Kina har vetorätt i säkerhetsrådet finns det inga utsikter för att Taiwan ska tas upp som fullvärdig FN-medlem.

Trots det bidrar Taiwans deltagande i olika sammanhang, till exempel inom luftfart, hälsa och handel, på ett positivt och meningsfullt sätt till

Prot. 2020/21:39

20 november

Svar på
interpellationer

internationell samverkan. Taiwan är också medlem i exempelvis Världshandelsorganisationen, Asiatiska utvecklingsbanken och Internationella olympiska kommittén.

Det internationella arbetet mot coronaviruset är ett exempel på ett område där det är skäligt och önskvärt att Taiwan deltar. Regeringen stöder även fortsättningsvis Taiwans deltagande i WHO:s hälsotekniska arbete, inom arbetet mot coronapandemin liksom på andra områden. Regeringen stöder också att Taiwan åter ska kunna delta som observatör i WHO:s årsmöte, Världshälsoförsamlingen, som Taiwan gjorde 2009–2016.

Under tiden söker EU och Sverige finna praktiska lösningar för hur Taiwan ska kunna inlemmas i WHO:s arbete. I Genève, där WHO har sitt säte, har Sverige återkommande kontakter om WHO-frågor med Taiwans representationskontor, och vi utbyter löpande information med andra länder som också stöder Taiwans deltagande i WHO:s arbete.

Regeringen kommer att fortsätta att stödja Taiwans möjligheter att delta i internationella organisationer.

Anf. 37 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Det känns tungt att ha denna debatt medan coronapandemin fortsätter att skörda offer och människor får se sina livsverk gå i kras. Men i pandemins djupa skugga är Taiwan en strimma av ljus och hopp.

Taiwan är ett av få länder som har klarat av att hantera virusets spridning, trots att en halv miljon taiwaneser arbetade på fastlandet under tiden viruset bröt ut, och trots det stora antalet besökare från fastlandet Kina som brukade komma till Taiwan innan allt började.

Taiwans smittskyddsmyndighet uppmärksammade redan före julen 2019 att ett tidigare okänt coronavirus spreds i den kinesiska staden Wuhan och agerade omedelbart. Man införde hälsokontroller av inflygande från Kina, Hongkong och Macao. Man samkörde hälsodatabaser och olika personers resedata och kunde på så vis effektivt spåra virusets rörelse, och man kunde kontakta människor som befarades vara smittade. Taiwan har drygt 23 miljoner invånare. Tills i dag har endast 7 personer avlidit av corona. 611 har blivit smittade, och av dem har cirka 500 tillfrisknat.

Jag önskar att Sveriges regering hade agerat lika snabbt och beslutsamt och startat testningen i Sverige redan i våras.

Tyvärr har Taiwans erfarenhet inte kunnat spridas som den borde, eftersom Kina stoppar Taiwans medverkan i alla FN:s underorgan, inklusive Världshälsoorganisationen. Denna motvilja mot att låta Taiwan delta i erfarenhetsutbytet inom hälsoområdet är skadlig för världshälsan men också för Taiwans befolkning. Faktum är att Världshälsoorganisationen riskerar taiwanesiska liv genom att hålla landet utanför organisationens arbete.

Det är positivt att regeringen stöder Taiwans återkomst som observatör i Världshälsoorganisationens beslutande organ. Ännu mer positivt är det att EU och Sverige söker praktiska lösningar på hur Taiwan ska inlemmas i Världshälsoorganisationens arbete. Chansen att lyckas är mycket större när Sverige agerar tillsammans med andra demokratier.

Det är många länder utöver EU-länderna som vill att Taiwan ska ta sin rättmätiga plats i Världshälsoorganisationen – det är Kanada, Japan, Nya Zeeland, Australien och USA. Den svenska regeringen borde kroka arm

med dessa länder och driva frågan stenhårt. Det är inte rätt att Kina ska diktera villkoren.

Vi måste också påminnas om hur pandemin startade och hur viruset spreds via kinesiska marknader, där levande djur behandlas fruktansvärt illa. De hålls instängda i burar och säljs för att hamna på tallriken, inte på grund av matbrist utan för att det är en tradition. Traditionen att äta fladdermöss härstammar från hungersnöden i Kina, då 45 miljoner människor dog av svält. Den orsakades av kommunistregimen och dess förakt för människan. Samma förakt för människor upplevde vi i januari, då Kina försökte dölja virusutbrottet.

Anf. 38 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr talman! Som sagt: Sverige stöder sedan tidigare att Taiwan ska kunna delta som observatör i Världshälsoförsamlingens möte. Regeringens hållning har inte ändrats.

Som jag nämnde har Sverige återkommande kontakter om WHO-frågor med Taiwans representationskontor i Genève, och vi utbyter löpande information med andra länder som också stöder Taiwans deltagande i WHO:s arbete. Men eftersom Taiwan inte är FN-medlem kan Taiwan inte ansluta sig till Världshälsoorganisationen som fullvärdig medlem.

De kunde delta från 2009 till 2016 i WHO:s högsta beslutande organ, det som heter World Health Assembly. Det deltagandet var värdefullt, och jag skulle välkomna en utveckling som gjorde att de kunde komma tillbaka. Men det kräver konsensus i Världshälsoorganisationen, och det finns ingen sådan konsensus.

Vi fortsätter att på alla sätt stödja Taiwans aktiva deltagande i WHO:s hälsotekniska arbete. Det regleras i olika formella processer men också genom att man kan delta i olika expertmöten.

Taiwan har också sedan länge ansökt om permanent observatörskap i ICAO – det är ett specialorgan i FN för civil luftfart. Men det har inte heller varit möjligt. ICAO-arbetet ska fokusera bland annat på flygsäkerhet, luftskydd och miljö. Taiwan har betydande luftfartsintressen, och i den mån dess myndigheter på lämpligt sätt kan få delta i och tillgodogöra sig ICAO:s arbete har detta svenskt stöd.

Samtliga EU-länder har i dag diplomatiska förbindelser med Kina, och alla följer den så kallade ett-Kina-politiken. Det betyder att vi inte ser någon möjlighet att erkänna Taiwan som stat. Samtidigt har Sverige ett egenintresse av att det internationella samarbetet när det gäller hälsofrågor, pandemibekämpning och flygsäkerhet fungerar så heltäckande som möjligt. Därför stöder vi Taiwans meningsfulla deltagande i WHO och andra underorgan till FN där deltagande inte kräver ställning som stat.

Anf. 39 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Jag är införstådd med de regler som hindrar Taiwan från ett fullvärdigt medlemskap i FN, men jag beklagar det. Det var inte så länge sedan Taiwan faktiskt var den som representerade det kinesiska folket i säkerhetsrådet. Det var först 1971 som president Nixon och Mao Zedong gjorde upp och slängde ut Taiwan för att stoppa in Kina, vilket var ett mycket olyckligt beslut.

Jag tycker fortfarande att det är mycket oroande att Kina tillåts diktera villkoren i Världshälsoorganisationen. Trots att regeringen, EU och andra

länder har ansträngt sig var inte Taiwan inbjuden som observatör till mötet i maj och inte heller till det möte som avslutades förra veckan.

Det känns också mycket olustigt att ett FN-organ som ska främja mänskliga rättigheter och samarbete utesluter 23 miljoner människor när viktiga frågor diskuteras, till exempel den viktiga frågan om hälsa.

Jag uppskattar verkligen att ministern ger stöd till Taiwans deltagande som observatör i andra underorgan, som ICAO och klimatkonferensen. Taiwan ska självklart ha en plats där också. Det är globala frågor som måste lösas globalt. Och Taiwan har sin rättmätiga plats vid förhandlingsbordet.

Jag återgår till Världshälsoorganisationen. Jag undrar om regeringen planerar att ta några konkreta steg, mer än det som ministern har berättat om hittills, för att sätta stopp för Taiwans exkludering. Jag undrar också om regeringen kommer att initiera en reformering av Världshälsoorganisationen, vars agerande har varit underdånigt och under all kritik.

Har regeringen framfört någon kritik mot Världshälsoorganisationens generalsekreterare och vice generalsekreterare?

Det var mycket märkligt att generalsekreteraren Tedros Ghebreyesus inte fördömde Kinas agerande när de försökte dölja smittan. Han till och med berömde Kinas agerande och uttryckte att han skulle vilja få behandling i Kina om han fick covid-19.

Jag vet inte om ministern har möjlighet att se intervjun med Bruce Aylward, vice generalsekreterare i Världshälsoorganisationen, där han vägrar svara på frågan om Taiwans deltagande i Världshälsoforsamlingen och sedan slänger telefonluren i örat på den intervjuande journalisten. Det är mycket talande, och det klippet har blivit viralt på internet.

Jag tycker att det är en stor skandal att Världshälsoorganisationen böjer sig för Kina och utesluter Taiwan för att behaga Kina. Jag tycker absolut att Sverige borde initiera en översyn av Världshälsoorganisationens regler, för pandemin är inte över, och Taiwans expertis behövs.

Anf. 40 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Vi kommer inte ifrån att det här helt enkelt handlar om relationen mellan Taiwan och Kina. Under en period mellan 2008 och 2016 hade Taiwan och Kina relativt bra förbindelser, vilket tog sig uttryck i att Taiwan bjöds in att delta i Världshälsoforsamlingen som observatör från 2009. Detta välkomnades av EU.

Vi skulle välkomna en situation där man återigen bjuder in Taiwan att delta som observatör. Det är viktigt att fackorganen och styrelsemötena också tillåts ägna mötena åt sakfrågor och inte bara åt politiska konflikter. De experter som företräder Sverige och andra länder är där för att föra vår talan och för att lyssna och lära i sakfrågor, där både de och huvudmännen är specialister.

Kina har förändrat sin hållning när det gäller Taiwans deltagande i internationellt samarbete, och det kan vi bara beklaga. Det är olyckligt för oss alla när det tar sig den här sortens uttryck, givet vår utgångspunkt att vi verkar för ett så brett och heltäckande deltagande som möjligt i internationella samarbeten.

Sverige har varit mycket tydligt gentemot WHO med vad vi tycker, och vi har också varit positiva till den utvärdering som ska göras av WHO med anledning av hur man har agerat när det gäller pandemin.

Anf. 41 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag instämmer med ministern i att Världshälsoorganisationen inte ska göras till en arena för politiska konflikter, utan man ska arbeta stenhårt för världshälsan. Det är mycket beklagligt att Kina slår politiskt mynt av sitt ekonomiska inflytande världen över och på ett otillbörligt sätt försöker att påverka också arbetet i Världshälsoorganisationen.

Coronapandemin har haft en enorm påverkan på den globala ekonomin, säkerheten och många andra områden. Vi har inte råd att utelämna Taiwan om vi ska agera globalt. Virus respektar inga gränser. Det sprids överallt. Troligtvis är coronapandemin inte den sista pandemi som mänskligheten kommer att uppleva, och därför behöver vi en stark och funktionell världshälsoorganisation – en organisation som är värd namnet.

Jag hoppas därför att den utvärdering av hur man har agerat nu kan bli ett bra avstamp för ett mycket bättre arbete och samarbete mellan alla nationer i världen framöver. Att ha en organisation som kryper för diktaturer är det ingen nytta med. Vi behöver en organisation som värnar om samarbetet mellan länderna. Det är just därför organisationen heter Förenta nationerna och inte Exkluderande nationerna.

Taiwan är en stabil demokrati som verkligen förtjänar Sveriges och omvärldens stöd för att ta sin rättmätiga plats i organisationer som Världshälsoorganisationen, ICAO och klimatkonferensen.

Anf. 42 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Det är beklagligt att Kina försöker att begränsa Taiwans rörelseutrymme. Sverige och EU har ett intresse av Taiwans deltagande i internationella organisationer och internationella expertorgan, till exempel WHO.

Meningsmotsättningarna mellan Kina och Taiwan måste lösas på fredlig väg och på ett sätt som överensstämmer med viljan hos Taiwans befolkning. Taiwan är, precis som interpellanten säger, en välutvecklad demokrati med god efterlevnad av de mänskliga rättigheterna. Det är mycket glädjande att Taiwan i fjol blev först i Asien med att anta lagstiftning som legaliserar samkönade äktenskap.

Förutsättningarna för ett utökat utbyte mellan Sverige och Taiwan finns inom exempelvis handel, forskning och kultur. Från regeringens sida vill vi fortsätta att utveckla förbindelserna med Taiwan. Våra goda förbindelser med Taiwan har utvecklats över många år inom ett flertal områden. Som exempel kan jag nämna de årliga blandkommissionsmötena på statssekreterarnivå som Sverige och Taiwan har hållit sedan 1980-talet.

När det gäller andra utbyten kan jag nämna att min kollega Matilda Ernkrans, minister för högre utbildning och forskning, i fjol tog emot Taiwans forskningsminister. År 1991 öppnade Sveriges exportråd ett kontor i Taipei, där Business Sweden i dag bedriver ett viktigt arbete för svenska handelsintressen.

Låt oss därför hoppas att vårt arbete för att få tillbaka Taiwan i alla WHO:s delar kommer att bära frukt!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 19 november

2020/21:156 Korttidspermittering och försenade utbetalningar

av *Edward Riedl* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:157 En undersökning bland personer som identifierar sig som muslimer

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:158 Polisens användning av medel avsedda för kontroll av cabotagetransporter

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 november

2020/21:567 Säker asylprocess

av *Helena Vilhelmsson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:568 Djurskyddet inom EU

av *Henrik Vinge* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:569 Digitalisering även för distansarbetande gränsgångare

av *Mats Sander* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:570 Bedömningen att stoppa utbyggnaden av järnvägsnätet

av *Patrik Jönsson* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:571 Distansarbetande gränsgångare under coronapandemin

av *Mats Sander* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:572 Könsuppdelad undervisning

av *Sara Gille* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:573 Brott utan rättsliga påföljder

av *Thomas Morell* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:574 Obligatorisk utvisning vid avtjänat straff

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:575 Gränsgångare och distansarbete efter coronapandemin

av *Mats Sander* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:576 Svenskt ålfiske

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:577 Sälmask

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:578 Konsumentinformation för säkrare internetköp

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:579 Missbruk av receptbelagda läkemedel bland unga

av *Sara Gille* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:580 Avdrag för bilresande under coronakrisen

av *Monika Lövgren* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2020/21:39

20 november

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 11.05.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 10 anf. 39 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 2 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Svar på interpellation 2020/21:87 om remitteringen av utredningen om en långsiktigt hållbar migrationspolitik.....	2
Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 2 LUDVIG ASPLING (SD).....	3
Anf. 3 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 4 LUDVIG ASPLING (SD).....	5
Anf. 5 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
Anf. 6 LUDVIG ASPLING (SD).....	6
Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
§ 6 Svar på interpellation 2020/21:116 om en ny migrationslagstiftning.....	7
Anf. 8 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	7
Anf. 9 MARIA MALMER STENERGARD (M)	8
Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
Anf. 11 MARIA MALMER STENERGARD (M)	10
Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
Anf. 13 MARIA MALMER STENERGARD (M)	12
Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:115 om bosparkassor.....	14
Anf. 15 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	14
Anf. 16 OLA JOHANSSON (C).....	14
Anf. 17 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	15
Anf. 18 OLA JOHANSSON (C).....	16
Anf. 19 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	17
Anf. 20 OLA JOHANSSON (C).....	18
Anf. 21 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	19
§ 8 Svar på interpellation 2020/21:64 om Marockos brott mot människliga rättigheter i Västsahara	20
Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S)	20
Anf. 23 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	21
Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S)	22
Anf. 25 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	23
Anf. 26 Utrikesminister ANN LINDE (S)	24
Anf. 27 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	25
Anf. 28 Utrikesminister ANN LINDE (S)	25

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:83 om Jurij Dmitrijevs synen på historien	26
Anf. 29 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	26
Anf. 30 MARIA NILSSON (L).....	27
Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	28
Anf. 32 MARIA NILSSON (L).....	29
Anf. 33 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	29
Anf. 34 MARIA NILSSON (L).....	30
Anf. 35 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	31
§ 10 Svar på interpellation 2020/21:85 om Taiwans deltagande i WHO.....	31
Anf. 36 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	31
Anf. 37 BORIANA ÅBERG (M).....	32
Anf. 38 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	33
Anf. 39 BORIANA ÅBERG (M).....	33
Anf. 40 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	34
Anf. 41 BORIANA ÅBERG (M).....	35
Anf. 42 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	35
§ 11 Anmälan om interpellationer.....	36
§ 12 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	36
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 11.05.....	37

Prot. 2020/21:39
20 november
